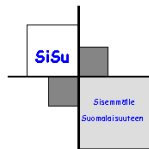

KEMI-TORNION AMMATTIKORKEAKOULU

SiSu - Sisemmälle Suomalaisuuteen

Ulla Lassila & Vuokko Kurtti

Sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyö
Yhteisö- ja perusturvatyö
Sosionomi (AMK)

KEMI 2010

Tekijät: Kurtti, Vuokko & Lassila, Ulla

Opinnäytetyön nimi: SiSu – Sisemmälle Suomalaisuuteen

Sivuja (+liitteitä): 37 (+6+cd-romppu)

Opinnäytetyön kuvaus:

Tämä opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta sekä tuotoksesta. Tuotos, cd-romppu SiSu- Sisemmälle Suomalaisuuteen, on tarkoitettu Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköiden asiakkaille eli turvapaikanhakijanuorille. Nuorten turvapaikanhakijoiden on katsottu tarvitsevan koottua tietopakettia Suomesta, suomalaisuudesta ja heidän oikeuksistaan. Cd-rompulta löytyvän tiedon avulla pyritään helpottamaan nuorten turvapaikanhakijoiden sopeutumista uuteen elinympäristöön. Tuotos pohjautuu ryhmähaastatteluun, joka on tehty kolmelle alaikäisyksiköiden asiakkaalle sekä kenttätöntekijöiden kommenteille. Opinnäytetyön teoriaosuus on kuvaus työn etenemistä.

Teoreettinen ja käsitteellinen esittely:

Työn teoriaosuudessa keskeisenä käsitteenä on asiakaslähtöisyys, joka on myös keskeisin osa metodina käytettyä BIKVA- mallia. Nuoret on haluttu ottaa mukaan vaikuttamaan cd-rompun sisältöön. Nuorilla tarkoitetaan ilman huoltajaa saapuneita alaikäisiä turvapaikanhakijoita, jotka asuvat Oulun vastaanottokeskuksessa.

Metodologinen esittely:

Cd-rompun aineiston keräysmenetelmänä on käytetty sovellettua BIKVA- mallia. Yleensä BIKVA- malli koostuu neljästä vaiheesta. Tässä työssä se muodostuu kahdesta vaiheesta, asiakkaiden ryhmähaastattelusta ja kenttätöntekijöiden kommenteista. BIKVA- mallin avulla on saatu kerättyä monipuolista aineistoa cd-romppua varten, kun on kuultu sekä asiakkaita että kenttätöntekijöitä. BIKVA- mallissa asiakkailla on keskeinen rooli.

Keskeiset tutkimustulokset:

Opinnäytetyönä on tehty infopaketti cd-rompun muodossa. Cd-romppu sisältää tietoa alaikäisille turvapaikanhakijanuorille. Tieto liittyy heidän elämäänsä uudessa ympäristössä paitsi turvapaikanhakijan, mutta myös nuoruusikää elävän nuoren näkökulmasta. Ryhmähaastattelussa nuoret ovat tuoneet esille tiettyjä teemoja, joiden he näkevät liittyvän elämäänsä oleellisesti. Teemat ovat: Suomi, terveys, koulutus, turvapaikanhakuprosessi, oikeudet, urheilu ja liikunta sekä rasismi.

Johtopäätökset:

Opinnäytetyönä syntyneelle cd-rompulle on tilaus. Sekä alaikäisyksiköissä työskentelevät henkilöt että haastatellut nuoret kokevat, että oleellisimman tiedon löytyminen yhdestä lähteestä helpottaa turvapaikanhakijan alkuun pääsemistä uudessa ympäristössä. Cd-romppu on paitsi hyödyllinen infonantaja nuorille, mutta myös hyvä työväline työntekijöille. Sitä voi käyttää apuna esimerkiksi alkuinfossa, joka pidetään ohjaajan toimesta uudelle asiakkaalle hänen saapuessaan Oulun vastaanottokeskukseen.

Asiasanat:

asiakaslähtöisyys, turvapaikanhakija, sopeutuminen, vastaanottokeskus, BIKVA-malli

Authors: Kurtti, Vuokko & Lassila, Ulla

Title: SiSu- Sisemmälle Suomalaisuuteen (Insight to Finland)

Pages (+appendixes): 37 (+6+CD-ROM)

Thesis description:

This thesis consists of two parts: Theory and the end product. The end product, SiSu –Sisemmälle Suomalaisuuteen-CD-ROM, is intended for the customers of the Oulu reception center's unit for minor asylum seekers. It has been observed that young asylum seekers need an information package about Finland and being Finnish and their rights in Finland. With the help of the information on the CD-ROM the asylum seekers are hoped to adapt better to their new living environment. The end product is based on a group interview with three customers from the unit for minor asylum seekers as well as on the comments of the field workers. The theoretical segment of this thesis describes the process of developing the end product.

Theoretical summary:

The central concept of the theoretical segment is customer orientation, which is also the central part of the BIKVA-model (User Participation in Quality Assessment) which is used as the research method. The youngsters were included in the process to influence the content of the CD-ROM. Here, youngsters are the minor asylum seekers unaccompanied by a parent who are living in the Oulu reception center.

Methodological summary:

The method of collecting the data for the CD-ROM is an applied BIKVA-model. Normally, the BIKVA-model consists of four phases. In this thesis there are two phases: a group interview with the customers and comments of the field workers. With the help of the BIKVA-model, diverse data has been collected for the CD-ROM by listening to both the customers and the field workers. Customers have a key role in the BIKVA-model.

Main results:

This thesis is accompanied by an information package in the form of a CD-ROM. The CD-ROM includes information for minor asylum seekers. The information concerns their life in their new environment not only from the point of view of an asylum seeker, but also from the point of view of a teenager. In the group interview the youngsters brought up certain aspects that they see essential to their lives: Finland, health, education, the process of seeking asylum, their rights, sports and racism.

Conclusions:

There is demand for the CD-ROM accompanying this thesis. Both the employees in the unit for minor asylum seekers and the interviewed youngsters feel that finding the essential information in one source eases the start in a new environment. The CD-ROM is not only a useful database for the youngsters, but also a good tool for the employees. It can be used, for example, in a start-up meeting that is held by the counselor with the new customer when they arrive in the Oulu reception center.

Key words:

customer orientation, asylum seeker, adaptation, reception center, BIKVA-model

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1 JOHDANTO	5
2 METODOLOGISET VALINNAT	7
3 AINEISTON KERÄÄMINEN	9
3.1 Prosessin käynnistyminen	9
3.2 Haastatteluun valmistautuminen	10
3.3 Ryhmähaastattelun tulokset	14
3.4 Kenttätyöntekijöiden kommentit	16
3.5 Ryhmähaastattelun analysointi	18
3.6 Kenttätyöntekijöiden kommenttien analysointi	22
4 SISU -SISEMMÄLLE SUOMALAISUUTEEN - CD-ROMPPU	24
5 TUOTOKSEN ARVIOINTI	29
6 POHDINTA	31
LÄHTEET	34
LIITTEET	37
Liite 1 Tutkimuslupa	38
Liite 2 Suostumus edustajalta	39
Liite 3 Haastattelusuostumus nuorelta	40
Liite 4 Haastattelukysymykset	41
Liite 5 Hankesopimus	42
Liite 6 Cd-rompun etusivu	43

1 JOHDANTO

Turvapaikanhakijan sopeutumista uuteen ympäristöön on tärkeää helpottaa mahdollisimman monipuolisesti. Ei ole helppoa lähteä luomaan uutta pohjaa elämälle, kun kaikki on outoa ja vierasta. Ihmiset, tavat, kieli ja koko yhteiskunnallinen järjestelmä on erilaista verrattuna entiseen elämään kotimaassaan.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on nimenomaan helpottaa turvapaikanhakijan sopeutumista uuteen ympäristöön, suomalaisuuteen. Kohderyhmänä opinnäytetyössä on ilman huoltajaa saapuneet alaikäiset turvapaikanhakijat Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköissä, tukiasumisyksikössä ja ryhmäkodilla. Alaikäiset turvapaikanhakijat, nuoret ovat uudessa kulttuurissa ilman läheisiään ja omaa verkostoaan. Kun on yksin uudessa ympäristössä, on tärkeä saada tukea ja tietoa. Alaikäisyksiköiden työntekijät ovat avainasemassa tuen antajina ja turvallisuuden tunteen luojina. Tiedon saamiseksi tai löytämiseksi tarvitaan myös tukea ja ohjausta. Tätä tarvetta varten on kehitetty opinnäytetyönä SiSu - Sisemmälle Suomalaisuuteen cd-romppu.

Cd-romppu on infopaketti, josta löytyy tietoa alaikäisen turvapaikanhakijan elämään liittyen. Tässä kirjallisessa osuudessa kuvataan cd-rompun työstämisen eri vaiheet. Opinnäytetyössä on haluttu korostaa asiakasnäkökulmaa eli perusta cd-rompulle koottuun materiaaliin pohjautuu nuorten näkemyksiin. Näkemykset on kerätty BIKVA- mallin mukaisesti ryhmähaastattelun kautta. Lisäksi muutama kenttätöntekijä on kommentoinut nuorten esille tuomia asioita ja täydentänyt kohtia, joita he pitävät tärkeänä. Lopuksi sekä nuorten että kenttätöntekijöiden edustajat ovat arvioineet cd-rompun niin sisällöllisesti kuin visuaalisesti.

Tavoitteena tällä infopakettilla on ensivaiheen tiedon antaminen nuorille turvapaikanhakijoille. Näkökulmana on se, että mihin he turvapaikanhakijoina ovat oikeutettuja ja tätä kautta myös velvoitettuja, kun vasta odotetaan päätöstä oleskeluluvalle. Opinnäytetyössä nuorten katse on haluttu suunnata siihen hetkeen, kun he ovat juuri saapuneet Oulun vastaanottokeskukseen. Katse on suunnattu pikemminkin tulevaisuuteen kuin menneeseen.

Cd-rompun avulla voidaan helpottaa niin turvapaikanhakijanuorten sopeutumista kuin Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköiden työntekijöiden työskentelyä. Oleellisimman tiedon löytäminen yhdestä lähteestä helpottaa turvapaikanhakijan alkuun pääsemistä uudessa elinympäristössä. Cd-romppu on tarkoitettu nuorten itsenäiseen käyttöön, mutta sitä voidaan hyödyntää myös esimerkiksi ohjaajan antaman alkuinfon yhteydessä.

Cd-romppu on yksi tärkeä auttava elementti turvapaikanhakijanuoren elämään. Se ei korvaa ihmisen antamaa tukea, mutta on hyvä apu sen rinnalla. Tukimuotoja ei koskaan voi olla liikaa – löytäkööt cd-romppu SiSu- Sisemmälle Suomalaisuuteen paikkansa nuorten turvapaikanhakijoiden keskuudessa.

2 METODOLOGISET VALINNAT

Tässä opinnäytetyössä on lähdetty etsimään vastausta kysymykseen, kuinka helppoa nuorta turvapaikanhakijaa sopeutumisessa uuteen ympäristöön ja kulttuuriin. Vastauksia on etsitty asiakaslähtöisesti kuulemalla, millaisia asioita nuoret turvapaikanhakijat itse kokevat tärkeiksi omassa elämässään. Mitkä asiat ovat vaikuttamassa heidän hyvinvointiinsa, kun joutuu elämään epävarmuuden tilassa oleskellut odottaessa. Tiedon löytämisellä ja saamisella on suuri merkitys sille, että voi elää mahdollisimman hyvää elämää, epävarmuudesta huolimatta.

Cd-rompun materiaali pohjautuu ryhmähaastatteluun, joka on tehty kolmelle alaikäiselle turvapaikanhakijalle. Tässä työssä on otettu huomioon myös kenttätöntekijöiden näkökulma. Metodiksi on muodostunut sovellus BIKVA- arviointimallista. Kenttätöntekijöillä tarkoitetaan BIKVA- mallissa henkilöitä, jotka työskentelevät asiakkaiden, tässä tapauksessa alaikäisten turvapaikanhakijoiden kanssa. Tiedonkeruu BIKVA- mallissa on kvalitatiivista (Krogstrup 2004, 10). Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2000, 152).

BIKVA muodostuu tanskan kielen sanoista Brugerinddragelse I Kvalitetsvurdering eli asiakkaiden osallisuus laadunvarmistajana. Tavoitteena BIKVA-mallissa on asiakkaiden ottaminen mukaan arviointiin ja näin yhteyden luominen asiakkaiden ongelmien ymmärtämisen ja julkisen intervention välille. Asiakkailta on keskeinen rooli tässä mallissa. Arviointikysymykset he määrittelevät omien kriteeriensä perusteella. Asiakkaiden osallistamista voidaan perustella sillä, että heillä on sellaista tietoa, josta voi olla hyötyä julkisen sektorin kehittämisessä. (Krogstrup 2004, 7.)

Koska tässä työssä on kysymys sovellus BIKVA- mallista, asiakkaat eivät varsinaisesti arvioineet palveluidenlaatua tai asiakastyötä, vaan olivat ennemminkin tuomassa uutta välinettä niihin. Asiakkailta eli tässä tapauksessa nuorilla turvapaikanhakijoilla oli kuitenkin keskeisin rooli heille merkityksellisten asioiden esiintuomisessa. Nuorilla koettiin olevan sellaista hiljaista ja omien kokemusten kautta tullutta tietoa, joka hyödyttäisi niin heitä itseään kuin vastaanottokeskuksen työntekijöitä cd-rompun sisältöä mietittäessä.

BIKVA - arviointimalli koostuu yleensä neljästä vaiheesta: asiakkaiden ryhmähaastattelusta, kenttätöntekijöiden kommentteista, ryhmähaastattelun ja kommenttien esittelystä hallintojohdolle sekä kaikilta edellisiltä saadun tiedon kokoamisesta, arvioimisesta ja mahdollisesta esittelystä poliittisille päättäjille. Joissakin tapauksissa arviointituloksia ei ole tarvetta viedä poliittisille päättäjille, koska muutos on tapah-

tunut jo prosessin alkuvaiheessa. BIKVA- arviointimalli käynnistyy siten, että asiakkaille tehdään ensiksi ryhmähaastattelu, jonka tavoitteena on omin sanoin kuvailla ja tulkita näkemyksiään kulloisestakin aiheesta. Perusteena kenttätöntekijöiden ottamisesta mukaan haastatteluketjuun on se, että heillä voi olla erityisiä ja oikeutettuja näkemyksiä aiheesta, jotka on hyvä ottaa huomioon. Haastattelemalla kenttätöntekijöitä saadaan selville heidän tulkintansa siitä, miten nämä näkökohdat vaikuttavat heidän työskentelyynsä. (Krogstrup 2004, 8-9,15; Högnabba 2008, 12.)

BIKVA- arviointimalli koostuu tässä opinnäytetyössä kahdesta vaiheesta sekä arvioinnista. Ensimmäiseen vaiheeseen kuului asiakkaiden ryhmähaastattelu, jossa asiakkailta eli nuorilta turvapaikanhakijoilta kerättiin tietoa sopeutumiseen liittyvistä tekijöistä haastattelun kautta. Toisessa vaiheessa saatu aineisto esiteltiin kenttätöntekijöille, johon he tekivät täydennystä omien kokemustensa pohjalta. Lopuksi saatu tieto koottiin cd-rompulle, jonka jälkeen sekä asiakkaiden että työntekijöiden edustajat arvioivat tuotoksen sisältöä. BIKVA- mallissa asiakkaiden haastattelujen toteuttajan täytyy olla henkilö, jota asiakkaat eivät tunne etukäteen. Asiakkaat voivat joutua haastattelussa tilanteeseen, jossa heidän on arvosteltava sellaista henkilöä, josta he ovat riippuvaisia. (Krogstrup 2004, 26.) Koska tämän työn tavoitteena ei ollut laadun arviointi, vaan pikemminkin uuden välineen kehittäminen asiakastyöhön, haastattelun toteuttajien tuttuuden tai vierauden ei katsottu nousevan ratkaisevaan rooliin itse haastattelussa.

On olemassa esimerkkejä BIKVA- mallin käytöstä erilaisissa kunnallisissa ja valtakunnallisissa projekteissa ja hankkeissa. BIKVA- mallia on käytetty muun muassa Vaasan kaupungin lastensuojelun avohuollon Väylä-hankkeessa, jonka yhtenä päämääränä oli keskittää resursseja asiakkaan äänen vahvistamiseksi (Hirsikoski 2006) sekä Hyvä ja laadukas palvelukokonaisuus tukemassa omaishoitoa – projektissa, jossa päämääränä oli saada aikaan asiakaslähtöisiä palvelukokonaisuuksia (Autio & Mäkelä & Pennanen & Välikangas 2006). Molemmat edellä mainitut BIKVA- mallin mukaan toteutetut hankkeet on koettu myönteisiksi ja niistä on katsottu olevan hyötyä asiakasnäkökulmaa mietittäessä. Edellisenkaltaiset hyvät kokemukset puhuivat tässä opinnäytetyössä metodiksi valikoidun sovelletun BIKVA- mallin puolesta, vaikkakaan tämän työn sovelluksessa ei menty johtotasolle asti. Kuitenkin perimmäisin idea oli sama kuin varsinaisessa BIKVA- mallissa; asiakkaan ääni saatiin kuuluville.

3 AINEISTON KERÄÄMINEN

3.1 Prosessin käynnistyminen

Sosionomi-opintoihin liittyvä työharjoittelujakso Oulun vastaanottokeskuksen tukiasumisyksikössä syksyllä 2009 on toiminut alkusysäyksen antajana ”SiSu-Sisemmälle Suomalaisuuteen” - opinnäytetyölle. Muutama ohjaajana tukiasumisyksikössä työskentelevä henkilö koki, että olisi tilauksensa oppaalle, josta löytyisi kaikista oleellisin tieto liittyen juuri maahamme saapuneiden nuorten turvapaikanhakijoiden elämään. Oppaan avulla helpotettaisiin paitsi tiedon löytymistä, mutta myös sopeutumista ja kotoutumista uuteen ympäristöön ja yhteiskuntaan. Opas, joka muotoutui alkuperäisestä suunnitelmasta, kirjallisesta tuotoksesta, sähköiseksi versioksi eli cd-rompuksi, voidaan nähdä niin ikään jopa syrjäytymistä ehkäisevänä välineenä. On pyrittävä ennakoimaan ongelmia ja niitä aiheuttavia tekijöitä (Ihalainen & Kettunen 2006, 19).

Puhuttaessa yleisesti maahanmuuttajista, suomalaisen ulkomaalaispolitiikan tavoitteena on kotoutuminen eli integraatio. Voidaan puhua myös kotouttamisesta eli toimenpiteistä, joiden avulla maahanmuuttaja sopeutuu yhteiskuntaan. Suomalaisen kotouttamispolitiikan tavoitteena on yhteiskunnallisen tasa-arvon turvaaminen maahanmuuttajille, maahanmuuttajien oman kulttuurin ja etnisen yhteisyyden tukeminen sekä kulttuurisen moniarvoisuuden hyväksyminen sekä suvaitsevan asenteiden kehittäminen maahanmuuttajia kohtaan. (Ihalainen & Kettunen 2006, 96–97.) Kotoutumisprosessissa nuoren tulisikin saada valmiudet oman kulttuurinsa ja suomalaisen elämäntavan yhdistämiselle siten, ettei hän joutuisi ristiriitaan suomalaisen yhteiskunnan kanssa. (Räty 2002, 178.)

Maahanmuuttajan, tässä tapauksessa turvapaikanhakijan, sopeutumista uuteen kulttuuriin vaikeuttaa kielimuuri. Sopeutumista voidaan kuitenkin auttaa monin erinäisin keinoin. On tärkeää helpottaa maahanmuuttajan alkutaivalta uudessa maassa tiedottamalla ja ohjaamalla jopa kädestä pitäen. Alun jälkeen kun tulee eteen varsinainen sopeutuminen, jossa olennaisena on juuri kielen ja kulttuurin opiskeleminen. Tämä prosessi on etenkin pakolaisen tai turvapaikanhakijan kohdalla hyvin hidaskäyttöinen, joten hän tarvitsee aikaa, kannustusta ja ymmärtämistä sopeutumisprosessissaan. (Ihalainen & Kettunen 2006, 92–93 & 95.)

Heti opinnäytetyöidean syntymisestä alkaen oli selvää, että oppaan tulisi olla mahdollisimman selkeä ja ymmärrettävä, jotta se hyödyttäisi sen käyttäjiä. Koska kirjallisessa muodossa oleva opas olisi tarkoittanut niin sanotusti pyörän keksimistä uudelleen eli jo olemassa olevan tiedon uudelleenkirjoittamista, nousi sähköinen

muoto oppaasta vartenotettavammaksi vaihtoehdoksi. Sähköinen opas olisi tätä päivää, sillä tietokoneet ovat osa nuorten jokapäiväistä elämää. Alaikäisyksiköissä on muun muassa nuorten käyttöön tarkoitettuja tietokoneita. Oikeilla tietojen keräämisillä ja Internet-linkityksillä nuorten olisi helppo löytää etsimänsä ja saada tietoa heitä kiinnostavista asioista. Cd-romppu olisi myös päivittämisen ja jatkokehittämisen kannalta käyttökelpoisempi verrattuna kirjalliseen tuotokseen.

Asiakkaan asiantuntijuutta omaa elämäänsä koskevissa asioissa ei voi olla korostamatta liikaa. Ihalaisen ja Kettusen (2006) mukaan asiakaslähtöisyys on nimenomaan laadukkaan sosiaali- ja terveysalan asiakastyön perusta. Tämän opinnäytetyön lähtökohdaksi on haluttu nostaa juuri asiakaslähtöisyys eli työ pohjautuu nuorten turvapaikanhakijoiden näkemyksiin niistä asioista, jotka he kokevat tärkeiksi sopeutumisessa suomalaisuuteen. Lisäksi on haluttu kuulla myös työntekijöitä, koska heillä on kokemukseen perustuvaa sellaista arvokasta tietoa, josta on ollut hyötyä cd-rompun sisällön rakentumisessa. Työntekijöiden mukaanotto on perusteltua niin heidän asiantuntijuutensa vuoksi kuin myös sen vuoksi, että työn menetelmänä on sovellus BIKVA- mallista.

3.2 Haastatteluun valmistautuminen

Ryhmähaastattelu valikoitui opinnäytetyön, cd-rompun pohjamateriaalin hankintakeinoksi sovelletun BIKVA- mallin mukaisesti. Idean alkuvaiheessa oli tarkoitus haastatella useampaa ryhmää, mutta loppujen lopuksi katsottiin parhaimmaksi vaihtoehdoksi tehdä haastattelu yhdelle ryhmälle. Syynä suunnitelman muuttumiselle oli sopivien haastateltavien löytäminen kielialueittain. Alaikäisyksiköissä asuvien nuorten ryhmä on kieleltään hyvin heterogeeninen eli esimerkiksi samalta maantieteelliseltä alueelta tulevatkin voivat puhua äidinkielenään eri kieltä. He ymmärtävät joiltakin osin toisiaan, mutta eivät kuitenkaan täysin. Olisi ollut mahdollonta muodostaa ryhmiä, joissa olisi ollut useampi henkilö, jotka ymmärtävät kielellisesti täysin toisiaan. Lisäksi tulkkikustannukset olisivat nousseet todella korkeaksi, jos kaikkia kielialueita varten olisi ollut oma tulkki.

BIKVA- mallissa arviointiin voidaan ottaa mukaan kaikki yksikön asiakkaat, riippuen asiakkaiden määrästä ja arvioinnin aikataulusta. Osallistujat on kuitenkin valittava, jos asiakkaita on enemmän kuin arviointiin voi osallistua. Asiakkaita valittaessa on syytä pohtia, mitä vaikutuksia valinnalla on tuloksiin. (Krogstrup 2004, 17–18.) Tässä tapauksessa tietynlaisen haastatteluryhmän muodostumiseen vaikuttivat paitsi kielelliset syyt, mutta myös persoonallisuuteen liittyvät tekijät. Työntekijöiden ohjauksella ja tuntemuksella nuorten joukosta valittiin sellaiset henkilöt, joiden tie-

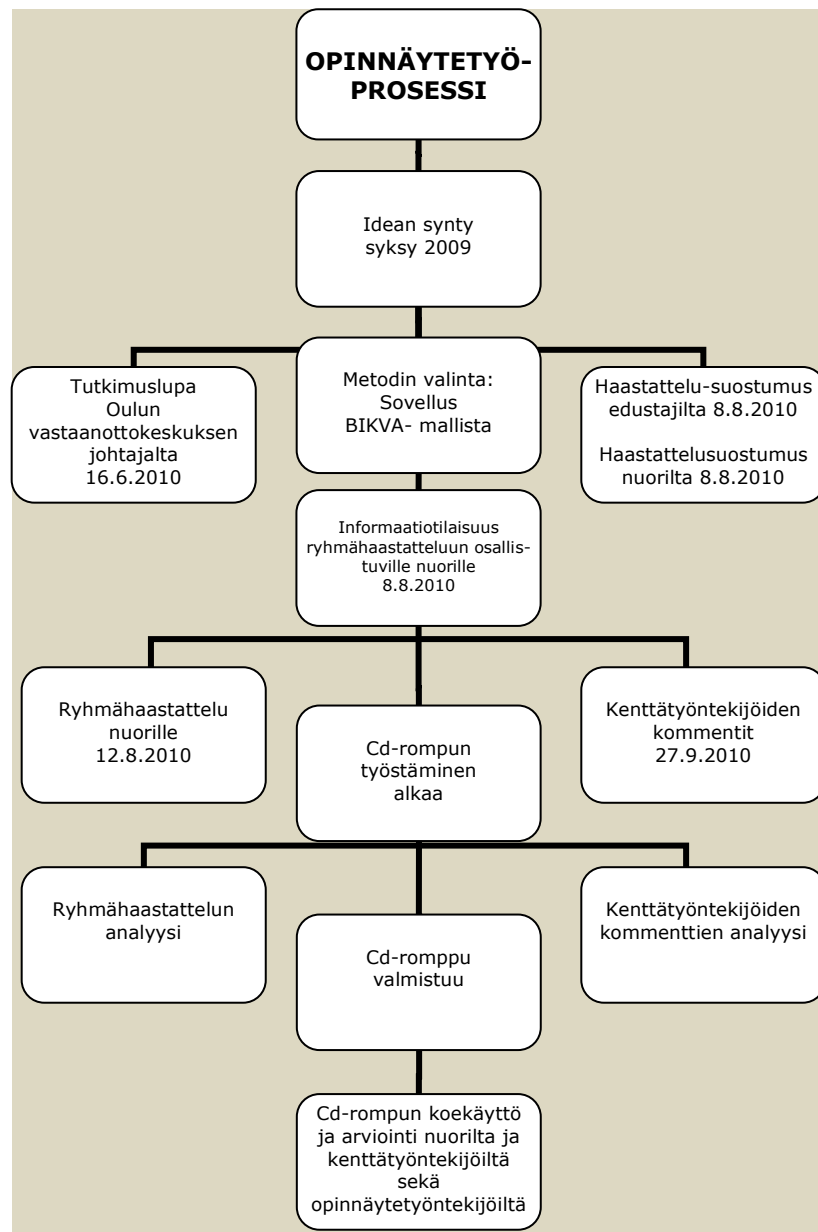
dettiin olevan ulospäinsuuntautuneita ja tarpeeksi rohkeita tuomaan näkemyksiään esille.

Ryhmähaastattelua pidetään tehokkaana muotona kerätä tietoa, koska usealta henkilöltä saadaan tietoa samaan aikaan. Varsinkin silloin, kun haastateltavien odotetaan arastelevan haastattelutilannetta ja ollaan kiinnostuneita haastateltavien mielipiteistä ja kulttuurisista jäsenyksistä, on ryhmähaastattelu hyvä vaihtoehto. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2009, 210–211; Sulkunen 1992, 264.)

Haastatteluryhmään valikoitui loppujen lopuksi kolme englantia äidinkielenään tai toisena kielenä puhuvaa nuorta. Nuorista kaksi tulee Afrikasta, yksi Aasiasta. Haastateltavat nuoret olivat iältään 17-vuotiaita Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköiden asiakkaita. Haastattelu toteutettiin elokuussa 2010. Haastateltavien alaikäisyyden vuoksi edustajilta kysyttiin lupa haastattelun tekemisille (Liite 2). Edustaja määritellään laissa maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta seuraavasti:

Pakolaislapselle tai oleskelulupaa tai turvapaikkaa hakevalle lapselle, joka on Suomessa vailla huoltajaa tai muuta laillista edustajaa, voidaan määrätä edustaja. Edustaja käyttää huoltajalle kuuluvaa puhevaltaa lapsen henkilöä ja varallisuutta koskevissa asioissa, määrää lapsen asumisesta sekä hoitaa lapsen varallisuutta siten kuin oikeudenkäymiskaaren 12 luvun 1 ja 2 §:ssä, hallintomenettelylain (598/1982) 16 §:ssä, hallintolainkäyttölain 17 §:ssä ja 18 §:n 3 momentissa ja holhouslaissa (34/1898) säädetään. Edustajan tulee tehtävässään pitää huolta lapsen edusta ottaen huomioon lapsen kansallinen, kielellinen, uskonnollinen ja sivistyksellinen tausta. (9.4.1999/493, 26 §.)

Oulun vastaanottokeskuksen johtajalta oli pyydetty tutkimuslupa (Liite 1) opinnäytetyön työstämiselle ennen kirjallisen suostumuspyynnön esittämistä edustajille ja itse haastateltaville (Liite 3). Kuvio 1. kuvaa cd-rompun työstämisen eri vaiheita idean synnystä cd-rompun valmistumiseen ja arviointiin. Kaikki vaiheet eritellään tekstissä myöhemmin.

Kuvio 1. Opinnäytetyöprosessi

Nuorille pidettiin informaatiotilaisuus ennen varsinaista ryhmähaastattelua, jossa heille kerrottiin opinnäytetyön tarkoituksesta ja heidän roolistaan siinä. Informaatiotilaisuudessa korostettiin yksityisyyden suoja eli sitä, että nuorten vastauksia tulitisiin käsittelemään nimettöminä eikä heidän henkilöllisyyttään pystyttäisi millään osin tunnistamaan. Nuoret saivat myös tiedon siitä, että heidän edustajansa ja vastaanottokeskuksen johtaja ovat antaneet omalta osaltaan suostumuksensa haastattelun tekemiselle ja sen nauhoittamiselle. Nuoret antoivat niin ikään suostumuksensa nauhoittamiseen. Eettiset periaatteet ovat tärkeitä BIKVA- arviointimallissa. Suostumus haastatteluun osallistumisesta tulee näin ollen olla asiakkailta. Heidän tulee tietää ja ymmärtää arvioinnin tavoitteet ja tietojen käyttötarkoitus. (Krogstrup 2004, 25.)

Haastattelukysymykset (Liite 4) jaettiin informaatiotilaisuudessa, jossa ne käytiin yksityiskohtaisesti lävitse. Ensimmäinen kysymys liittyi haastateltavien nuorten pohjatietämykseen Suomesta eli millaista tietoa heillä oli Suomesta saapuessaan maahan. Kysymykseen oli laitettu esimerkkejä aihealueista mm. ilmastosta, yhteiskunnallisista oloista sekä turvapaikanhakuprosessista. Toisessa kysymyksessä haluttiin selvittää ensivaiheen tietoa samoista teemoista kuin kysymyksessä yksi; millaista tietoa nuoret saivat, kun he tulivat Suomeen. Seuraavalla kysymyksellä haettiin nuorten näkemystä siitä, millaista tietoa he olisivat tarvinneet enemmän. Haastattelussa haluttiin myös selvittää asioita, jotka ovat hämmästyttäneet tai tuntuu oudoilta nuorten turvapaikanhakijoiden mielestä. Viimeisessä kysymyksessä nuorilta haluttiin näkemyksiä siitä, mitä tietoa tulevasta cd-rompusta tulisi heidän mielestä ehdottomasti löytyä.

Nuorille kerrottiin, että miettimisaikaa vastauksille olisi neljä päivää ja he voisivat keskustella kysymyksistä myös muiden asuintovereidensa kanssa. Lyhyttä, vain muutaman päivän kestävä, miettimisaikaa vastauksille voi perustella sillä, että nuorten uskottiin olevan aktiivisimmillaan heti informaatiotilaisuuden jälkeen. Pitkä vastausaika voisi saada helposti unohtamaan perimmäisen tarkoituksen prosessissa. Toinen syy lyhyen vastausajan antamiselle oli ajankohdasta johtuva. Koulujen syyslukukausi oli juuri alkamaisillaan, joten nuoria ei haluttu rasittaa haastattelulla siinä vaiheessa.

Informaatiotilaisuudessa painotettiin sitä, että nuoret itse ovat parhaita asiantuntijoita löytämään keskeisimpiä asioita cd-romppuun ja siksi olisi tärkeää, että he antavat omat näkemyksensä sitä varten. Nuorille korostettiin myös sitä, että haastatteluun osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen. BIKVA- arviointimallin eettisiin periaatteisiin kuuluu nimenomaan se, että asiakasta ei painosteta osallistumaan haastatteluun ja hänellä on oikeus milloin vain keskeyttää se (Krogstrup 2004, 25).

Varsinainen haastattelu, informaatiotilaisuuden tavoin, tapahtui tulkin välityksellä. Vaikka haastateltavien kielenä oli englanti, tuntui tulkin käyttö hyvältä ratkaisulta, koska nuorten englanninkielessä on oma aksenttinsa. Tulkki helpotti joidenkin asioiden syvempää ymmärtämistä. Haastattelu nauhoitettiin ja litteroitiin kokonaisuudessaan suomeksi ja osin myös englanniksi.

3.3 Ryhmähaastattelun tulokset

Tiedonkeruu tapahtuu BIKVA- mallissa yleensä ryhmähaastattelun avulla. Ryhmähaastattelun etuna pidetään sitä, että painopiste ei ole kovin tunnepitoisissa ja yksilöllisissä asioissa, vaan niissä luotetaan ennemminkin nimettömyyteen. Ryhmän jäsenet ottavat helpommin kantaa toisten perusteluihin kuin siihen, mitä odottavat haastattelijan haluavan kuulla. Ryhmässä tehtävä yhteistyö myös innostaa monipuolisempaan palautteeseen kuin yksilöhaastattelussa. (Krogstrup 2004, 11.)

Ryhmähaastattelusta saatuja vastauksia ja kommentteja on käsitelty seuraavaksi. Haastattelussa esitettiin kysymykset:

1. Mitä tiesit Suomesta tullessasi maahan (ilmasto, yhteiskunnalliset olot, työelämä, koulutus, turvapaikanhakuprosessi, ihmissuhteet/perhe-elämä/naisenasema/seksi, vapaa-aika)?
2. Millaista tietoa sait kun tulit Suomeen (ilmasto, yhteiskunnalliset olot, työelämä, koulutus, turvapaikanhakuprosessi, ihmissuhteet/perhe-elämä/naisenasema/seksi, vapaa-aika)?
3. Millaista tietoa olisit tarvinnut enemmän?
4. Millaiset asiat ovat hämmästyttäneet sinua ja tuntuneet oudoilta?
5. Mitä tietoa cd-rompusta tulisi mielestäsi löytyä?

Tekstiin on otettu suoria lainauksia haastattelusta, joista osa on esitetty englanniksi, osa suomeksi. Tämä siitä syystä, että tällä on haluttu elävöittää tekstiä.

When I came to Finland, I just heard the name only, I don't know about more things from Finland. And I don't know... I don't actually know it's European country before I came to Finland. The name know. But when I come to Finland it's the beginning of winter. That's why I know I saw it's the cold country, foreigner. (Nuori 1)

Haastattelussa tuli ilmi, että nuorten tietämys Suomesta oli vähäinen maahan saapueensa. Yksi haastateltavista kertoi tienneensä vain maan nimen, kahdella muulla haastateltavalla ei ollut kommentoitavaa kysymykseen. Vastaukset kysymykseen "Millaista tietoa sait, kun tulit Suomeen?" liittyivät lähinnä poliisin antamaan tietoon turvapaikanhakuprosessista.

...as soon I went to the police, they asked me if I know what I'm doing here. And then I said no. I just because in our country if somebody is missing they have to report to police. That's they told me that it's process that I'm asylum and applied of asylum and then I said what I don't understand much. Then they tried to brief me and then I know a bits from the process and then I was taking to Siuntio. (Nuori 2)

Kaksi nuorta toi esille, että olisi tärkeää tietää enemmän turvapaikanhakuprosessista ja sen etenemisestä. Lisäksi nuoret pitivät tärkeänä sitä, että turvapaikanhakija saisi tietää enemmän omista oikeuksistaan, mutta myös siitä, mihin hän ei ole oikeutettu. Yhdeksi oleellisimmaksi asiaksi nuoret näkivät terveyteen liittyvät kysymykset. Yksi nuorista erityisesti korosti sitä, että tämä on kaikkien yhteinen näkemys, ei pelkästään hänen.

Meillä on kaikki meidän omat terveysongelmat ja toivomme, että ne tulevat hoidettua vaan... ..se ei ole vain minusta kyse, minä puhun omasta puolesta ja kaikkien muiden puolesta, kuka ei ole täällä läsnä. (Nuori 2)

Yksin tulleet alaikäiset turvapaikanhakijat nähdään haastavana asiakasryhmänä, sillä heillä on omaan kehitysprosessiinsa liittyviä ongelmia. Nuorilla voi olla sotaan, väkivaltaan ja menetyksiin liittyviä traumaattisia kokemuksia. Lisäksi he voivat kärsiä turvattomuudesta ja kokea hylätyksi tulemisen tunteita. Pitkä odotusaika liittyen perheenyhdistämisprosessiin voi lisätä psyykkistä pahoinvointia, kaukana oleva perhe täyttää ajatukset ja tunteet. (Räty 2002, 178.)

Koulutuksen ja opiskelun merkitys korostui myös haastattelussa, mutta yksi haastateltavista nuorista koki, että arkipäivän elämää ei kuitenkaan pelkästään koulussa opi:

...koulussa ei opi arkipäivän elämää, koulussa ei opi sitä. (Nuori 3)

Toisen nuoren mielestä Suomen kulttuuriin ja tapoihin tutustuminen vaatii yleensä ottaen asumista pidempään Suomessa:

Jos minä haluan tutustua Suomen kulttuuriin parempi, se vaatii aikaa ja me joudumme asumaan Suomessa aika kauan... (Nuori 2)

Edellisten lisäksi nousi esiin urheilun ja liikunnan merkitys nuoren elämään. Urheilun ja liikunnan kautta on nuorten mukaan mahdollista unohtaa hetkeksi menneisyys ja siellä vaanivat ikävät asiat:

...jos mä haluan unohtaa mejän menneisyys, se on hyvä meille, että jos meillä on urheilu niinku vaihtoehtona ja se auttaa unohtamaan meitä menneisyys ja tuntuu niinku olla kotona. (Nuori 2)

Myös rasismia sivuttiin haastattelussa eli nuoret haluavat tulla hyväksytyksi ihonväristään huolimatta:

Me haluamme olla hyväksytyjä huolimatta mejän väristä. Koska ei kaikki hyväksy meitä, vaikka kuinka kauan me asumme täällä ilman

omaisuutta eli toivomme, että meidät hyväksytään, kun menemme ulos. (Nuori 2)

Suomen sosiaalijärjestelmä oli yksi hämmästyksen aiheista nimenomaan positiivisessa mielessä. Nuoret pitivät outona sitä, että he saavat kaksi kertaa kuukaudessa sosiaalirahaa.

Minulle on se outoa, että niin kuin saat rahaa kaksi kertaa kuukaudessa... (Nuori 1)

...joo, se on tosi hyvä. Ja kun menet saunaan, olet alaston, se oli mulle aika outo juttu. Se on outoa, tosi, tosi outoa. Muistan kun mä kävin saunassa eka kerran, kaikki oli vain katsomassa mun suuntaan. (Nuori 2)

Hämmästyttävää oli myös suomalainen saunakulttuuri. Nuorten mielestä tuntuu huvittavalta se, että suomalaiset menevät saunaan joukolla – ja vielä alastomina.

3.4 Kenttätyöntekijöiden kommentit

BIKVA- mallin seuraava vaihe, kenttätyöntekijöiden osallistaminen tapahtuu periaatteessa samalla tavalla kuin asiakkaidenkin osallistaminen. Varsinaisessa BIKVA- mallissa mukaan valitaan kenttätyöntekijät asiayhteyden perusteella ja sen perusteella, ketkä kenttätyöntekijät ovat asiakkaiden mielestä tärkeitä. (Krogstrup 2004, 21.) Tässä työssä käytetyssä sovelluksessa kenttätyöntekijät pyrittiin valitsemaan sen mukaan, keiden katsottiin olevan tärkeitä nuorille, ja jotka omasivat työhistoriaa vastaanottokeskustoiminnassa. Valikoiduille kenttätyöntekijöille oli kerrottu suullisesti opinnäytetyön etenemisestä sovelletun BIKVA- mallin mukaisesti heti opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa. Myöhemmin sovittiin heidän osallistumisestaan arviointiin sähköpostitse. On tärkeää, että jo ennen prosessin aloittamista kenttätyöntekijöiltä pyydetään suostumus arviointiin osallistumisesta, sillä muuten he saattavat suhtautua siihen varauksellisesti (Krogstrup 2004, 21).

Nuorten haastattelusta esiin nousseet teemat välitettiin sähköpostitse kolmelle alakäisten kanssa työskentelevälle henkilölle. Kaksi työntekijää kolmesta kommentoi teemoja ja antoi niiden pohjalta omaan kokemukseen pohjautuvia näkemyksiä. Pitkän sairausloman vuoksi yhden työntekijän kommentit jäivät saamatta. Kahden työntekijän koettiin riittävän työntekijänäkökulman esittämiseen, sillä haastateltavien nuorten määrä oli myös vähäinen. Varsinaisessa BIKVA- mallissa kenttätyöntekijöillekin tehdään ryhmähaastattelu, mutta aikatauluista johtuen tässä tapauksessa haastattelu toteutettiin sähköpostitse.

Molemmat kommentoineet työntekijät pitivät nuorten esille nostamia asioita keskeisinä. He pitivät oleellisena sitä, että nämä näkemykset ovat tärkeitä nimenomaan turvapaikanhakijanuorille itselleen. Toisen työntekijän suunnalta kiinnitettiin huomiota erityisesti terveysasioihin. Hän kokee, että olisi tärkeä huomioida normaaliin murrosikään liittyviä asioita cd-rompun terveysosiossa. Iho- ym. ongelmat ovat jatkuvasti nuorten huolenaiheena päivittäisessä kanssakäymisessä. Jatkuvan stressin oirehdintaan, kuten hiustenlähtöön, haluttiin myös kiinnitettävän huomiota cd-rompun terveysosiossa.

Terveysasioihin tulee ensimmäisenä mieleen myös normaaliin murrosikään kuuluvat iho-ongelmat. Ja sitten stressiin liittyvä hiustenlähtö. Molemmat asiat nousevat jatkuvasti murkkujen suurina huolina... (Työntekijä 1)

Toinen työntekijä näkee, että alaikäisiin turvapaikanhakijoihin liittyvät oikeudet on monisäikeinen juttu. Hänen mukaansa nuoret usein kokevat, että heillä ei ole oikeutta mihinkään. Kyseinen työntekijä kuitenkin haluaa korostaa sitä, että on olemassa perusoikeudet, jotka kuuluvat jokaiselle turvapaikanhakijalle. Tällaisia oikeuksia ovat asuminen, sosiaali- ja terveystalvelut sekä oikeus tulkin ja lakimiehen käyttöön. Edelleen saman työntekijän mukaan ihmetystä nuorten osalta herättää se, miksi heillä ei ole oikeutta kaikkiin koulutusmuotoihin ja KELA:n eri tukiiin. Tässä kohtaa työntekijä haluaa muistuttaa, että jokainen turvapaikanhakija on oikeutettu ainakin vastaanottokeskuksen oman koulun suomenkielen opetukseen. Muilta osin opintopolkuja voidaan katsoa tapaus kerrallaan.

Harrastusasiat ovat opiskeluasioiden tavoin kestokeskusteluaiheita nuorten kanssa. Nuoret haluavat tietää, millaisia harrastusvaihtoehtoja heille on tarjolla. Työntekijä nostaa esille jaksamiskysymyksen opiskeluun ja harrastuksiin liittyen. Mikä positiivinen vaikutus niillä onkaan turvapaikanhakijan jaksamiseen: erilaiset aktiviteetit voivat auttaa nuoria turvapaikanhakijoita kestäämään toisinaan pitkäkestoistakin turvapaikanhakuprosessia.

Työntekijä kommentoi nuorten esille nostamaa rasismia:

Rasismista on tärkeää puhua myös. Se ei ole oikeutettua, mihin voi ottaa yhteyttä jos sitä kokee ja myös se, että kaikki ikävä mitä kohtaa ei välttämättä ole rasismia. (Työntekijä 2)

Suhteessa ulkomaalaisia on Suomessa vähemmän kuin monessa muussa maassa, eli pihtiputtaan mummolle afrikan poika voi olla eksootikkaa. Aika ajoin puhun itsekin nuorten kanssa siitä, mitä on esim. uskonnon vapaus ja se, ettei kenenkään etninen tausta saa olla syy perusasioiden toteutumattomuuteen. (Työntekijä 2)

Nuoret voivat kokea rasismina esimerkiksi sen, ettei heillä ole oikeutta samoihin asioihin, kun jo oleskeluluvan saaneilla on. Työntekijän mukaan tästä ei kuitenkaan pitäisi vetää johtopäätöstä, että Suomi olisi rasistinen maa.

3.5 Ryhmähaastattelun analysointi

Seuraavaksi analysointia siitä, miksi ryhmähaastattelussa pureuduttiin nimenomaan tiettyihin teemoihin enemmän, osan jäädessä vähemmälle huomiolle. Haastattelusta hahmottui selkeästi teemat, joita nuoret halusivat tulevan käsitellyksi cd-rompulla:

- Suomi
- Terveys
- Koulutus
- Turvapaikanhakuprosessi
- Oikeudet
- Urheilu ja liikunta
- Rasismi

Haastateltavien tietämys Suomesta sekä maantieteellisellä että kulttuurisella tasolla oli todella niukkaa tai ainakaan he eivät halunneet tuoda esiin sitä, että olisivat tienneet Suomesta enemmänkin. Ehkä saapuminen Suomeen on tapahtunut ilman, että määränpäästä on ollut edes tietoa tai Suomi on vain todella vieras valtio, jota ei ole tunnettu juuri lainkaan entuudestaan. Nuoret kokivat, että suomalaiseseen kulttuuriin tutustuminen vaatisi pitempiaikaista asumista Suomessa.

Terveysasiat erityisesti korostuivat haastattelussa. Painotus sille, että ”meillä kaikilla on omat terveysongelmat” voi viitata siihen, että haastatellut nuoret ovat keskustelleet muiden asumisyksiköidensä asukkaiden kanssa juuri tästä osa-alueesta. Informaatiotilaisuudessa oli kerrottu mahdollisuudesta kuulla myös haastattelun ulkopuolelle jääneiden nuorten mielipiteitä cd-romppua ja sen tematiikka varten. Muissa yhteyksissä haastattelun aikana ei käynyt selväksi, että keskustelua olisi ollut muiden asukkaiden kanssa. Syynä erityiselle korostukselle terveysasioihin liittyen, voi olla myös siinä, että nuoret kuulevat kanssa-asukkaidensa kertovan tuntemuksistaan ja kivuistaan.

Sekä Andre Sourander että Ilkka Pirinen ovat tutkineet turvapaikanhakijoiden hyvinvointia. Souranderin (2007) mukaan turvapaikanhakijalasten yleisimpiä psyykkisiä oireita ovat surullisuus, impulsiivisuus, huolestuneisuus, mielialan voimakas

vaihtelu, yksinäisyys, epäluuloisuus ja keskittymisvaikeudet. Tutkimuksessa tuli myös esille, että lapset olivat hyvin huolissaan kotimaahansa jääneistä omaisistaan. Pirinen (2008) puolestaan kuvaa, että unettomuus, hermostuneisuus, levottomuus, ikävöinti, omaisen kuolemaan liittyvät tuntemukset ja perheestä erossa olemisen vaikeus olivat hänen tutkimusjoukkoonsa kuuluvien turvapaikanhakijoiden arkipäivää. Myös sodasta tulleet traumat ja lähiomaisen surmaamisen näkeminen sekä vangittuna oleminen olivat vaurioittaneet tutkimukseen osallistuneita. "Ajattelen paljon" – vastaus voidaan nähdä Pirisen mukaan olevan niin ikään yksi psyykkisen oirehdinnan muoto.

Fyysisen oirehdinnan voi nähdä liittyvän mahdollisiin julmiin kokemuksiin menneisyydessä. Pirinen (2008) näkee, että myös alaikäiset turvapaikanhakijat ovat voineet joutua pahoinpitelyjen ja kidutuksen kohteeksi kotimaassaan. Pirinen tuo esille, että turvapaikanhakija mielletään helposti Afrikasta, Lähi-Idästä tai Itä-Euroopasta tulleeeksi terveeksi nuoreksi mieheksi, joka on lähtenyt etsimään vain parempaa elämää. Näin ei kuitenkaan ole, vaan tutkimuksessa ilmeni, että tulijoiden joukossa on kaikenikäisiä ja molempia sukupuolia edustavia henkilöitä, joilla esiintyy erilaisia sairauksia. Vatsasairaudet, neurologiset vaivat ja psykiatriset sairaudet sekä juuri kidutus- ja pahoinpitelykokemukset ovat varsin yleisiä turvapaikanhakijoiden keskuudessa. Myös psykosomaattiset oireet liittyvät turvapaikanhakijoiden elämään.

Psykosomaattinen tarkoittaa mielen ja ruumiin tilaa, jonka aiheuttajaa pidetään psyykkisenä. Ongelma ei ole siis joko psyykinen tai fyysinen, vaan sekä että. Monet tekijät voivat olla altistamassa, laukaisemassa ja ylläpitämässä psykosomaattista oireilua. Tunne-elämän ongelmat, stressaavat elämäkokemukset ja monet sosiaaliset ja kulttuuriset syyt ovat esimerkkejä näistä tekijöistä. Psykosomaattisia oireita voivat olla päänsärky, niska- ja selkäkipu, lihasjännitys, erilaiset vatsaoireet jne. (Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö 2006, 2 & 4-6.)

Nuoret toivat haastattelussa esille liikunnan ja urheilun merkityksen elämässään. He kokivat, että kyseisillä harrastuksilla voi unohtaa vaikeitakin asioita hetkellisesti, tulee muutakin ajateltavaa kuin menneisyys. Säännöllisellä liikunnalla nähdään olevan yhteys alhaisempiin stressitasoihin nuorilla. Se myös ehkäisee masennusoireiden ilmaantumista sekä lieventää ahdistuksen oireita. Liikunnan harrastamisen voidaan nähdä liittyvän mm. positiivisiin tunteisiin, mielialaan ja tyytyväisyyteen omaan itseensä. Liikunta kohottaa nuorten itsetuntoa ja edistää positiivisen minäkäsityksen muodostumista. Mielenterveyttä pidetään voimavarana, johon keskeisinä tekijöinä liittyy stressin hallinta, ahdistuksen ja menetyksen sietäminen sekä sopeutuminen elämäntilanteen muutoksiin. (Kantomaa & Lintunen 2008, 79.)

Turvapaikanhakuprosessin ja turvapaikanhakijan oikeuksien nousemista cd-romppuun halutuksi teemaksi voitaneen pitää nuorille siitä syystä tärkeänä, että nuoret elävät keskellä tuota prosessia. He haluavat saada kaiken mahdollisen tiedon prosessiin liittyen. Mitä tulee oikeuksiin, nuoret voivat vertailla jo oleskeluluvan saaneiden oikeuksia ja omia oikeuksiaan keskenään. Kuten toinen työntekijöistä totesi haastattelussa, nuoret voivat kokea, ettei heillä ole oikeutta mihinkään.

Oikeudettomuuden tunne voi liittyä vaikutelmaan rasismista. Nuoret ikään kuin kokevat, että oikeuksien rajallisuuden vuoksi, suomalainen yhteiskunta ei hyväksy heitä. Stressaavan elämäntilanteen vuoksi, kaikki voi vaikuttaa pahemmalta kuin oikeasti onkaan. Mutta on myös totta, että nuoret voivat oikeasti kokea huonommuutta valtaväestöön verrattuna. Puhekielessä rasismilla voidaan tarkoittaa mitä tahansa syrjintää, ennakkoluuloisuutta ja suvaitsemattomuutta. Ihmisten välisiin eroihin perustuva ei-hyväksyttävä erottelu on syrjintää. Lisäksi syrjintää on myös muu toiminta, jonka vaikutuksesta ihmiset joutuvat eriarvoiseen asemaan ilman hyväksyttävää syytä. (Räty 2002, 189.)

Nuorten esiin nostama koulutuksen tärkeys selittyy ehkä sillä, että he osaavat arvostaa mahdollisuutta opiskella. Heidän kotimaassaan koulunkäyminen ei ole kaikille itsestäänselvyys ehkä vaikeiden elinolojen vuoksi tai se voi olla niin kallista, ettei kouluttautumiseen ole rahallisia resursseja. Suomessa opiskelu on ilmaista ja jo tämä itsessään voi herättää suuren kiinnostuksen opiskelulle.

Hämmästyttä herätti, etteivät haastateltavat nuoret kommentoineet millään tavalla ensimmäistä ja toista kysymystä esimerkkikohdan ihmissuhteet, perhe-elämä, naisenasema, seksi osalta. Kysymykset yksi ja kaksi kuuluivat: "Mitä tiesit Suomesta tullessasi maahan?" ja "Millaista tietoa sait, kun tulit Suomeen?". Tästä voisi päätellä, että turvapaikanhakijat saavat vasta oleskelun myötä kokemusta ihmissuhdeasioista, naisenasemasta jne. On mahdollista, että epävarmuus oleskeluluvan saamisesta vaikuttaa siihen, millä tavalla nuoret ottavat vastaan uutta. Kun ei tiedä lähteäkö vai jäädä, on parempi säilyttää neutraali asenne uuteen ympäristöön.

Muidenkaan kysymysten kohdalla ei viitattu lainkaan ihmissuhdeasioihin. Kysymyksessä neljä, "Millaiset asiat ovat hämmästyttäneet sinua ja tuntuneet oudoilta?", tähän olisi ollut mahdollisuus. Nuoret viittasivat ainoastaan suomalaiseen sosiaaliturvajärjestelmään eli "sosiaalirahaan" ja saunakulttuuriin, mitä tulee hämmästyksen aiheisiin. Olisi voinut olettaa, että esimerkiksi erilaiset perhemuodot tai naisen tasa-arvoinen asema mieheen verrattuna olisivat herättäneet keskustelua, mutta näin ei käynyt. Tämä voi liittyä siihen, että haastatellut henkilöt tulevat niin sanoituista vapaammista valtioista eli he eivät kiinnitä huomiota samalla tavalla yksityis-

kohtaisesti uuteen ympäristöön kuin esimerkiksi voimakkaasti uskonnollistaustaisista valtioista tulevat kiinnittäisivät. Teemojen painotus olisi voinut olla aivan erilainen, jos ryhmän koostumus olisi ollut toinen. Toisaalta BIKVA- mallissa ei tavoitelakaan haastattelussa saadun tiedon objektiivisuutta, vaan sitä, millä tavalla kukin kokee arkensa henkilökohtaisella tasolla (Krogstrup 2004, 10).

Asiakkaiden ryhmähaastattelun toteutuksessa voi syntyä tilanteita, joissa on välttämätöntä ohjata keskustelua. Ohjaamisen tarve tulee tavallisesti kyseeseen silloin, kun jotkut ryhmän jäsenistä alkavat dominoida toisia ja/tai jotkut ovat pidättyväisiä haastattelussa. Pidättyväisyyteen voi olla monia syitä. Yhtenä syynä voi olla, että haastateltavat eivät ehkä ole tottuneita siihen, että heitä kuunnellaan. He voivat kokea myös haastattelutilanteen painostavaksi ja pelkäävät olevansa ”poliittisesti epäkorrekteja”. Syynä voi olla myös, että haastateltavat eivät ole tottuneet välttämättä ilmaisemaan itseään ryhmässä kielellisesti tai he pelkäävät ikäviä seuraamuksia, jos sanovat jotain kielteistä. Ongelmaksi ryhmähaastattelussa voi muodostua niin ikään se, että voi olla vaikea saada aikaan keskustelua osallistujien välille. (Krogstrup 2004, 26.)

Haastattelutilanteessa oli huomioitavaa, että yksi nuorista ei juurikaan esittänyt omia näkemyksiään, vaan ennemminkin myötäili kahden muun nuoren ajatuksia. Ehkä syynä on juuri tunne itsensä ilmaisemisen vaikeudesta ryhmässä tai kysymykset olivat liian haasteellisia. Kysymysten haasteellisuus näkyi yleisesti haastattelussa. Vaikka ne oli käyty yksityiskohtaisesti lävitse informaatiotilaisuudessa ja nuoret olivat saaneet tehdä omia muistiinpanoja kysymyksiin liittyen, vaikutti siltä, että niitä ei kuitenkaan ollut täysin ymmärretty. Käsite ”yhteiskunnalliset olot” esimerkiksi oli lähes mahdotonta saada esitettyä sillä tavalla, että nuoret olisivat sen täysin ymmärtäneet. Haastattelukysymykset olisikin pitänyt saada enemmän selkokielisiksi kuin tässä tapauksessa oli. Voisi olettaa, että suomalaisetkin nuoret olisivat olleet haasteellisen tehtävän edessä joutuessaan pohtimaan vaikeahkoa käsitteistöä, saati sitten nuorten kohdalla, jotka tulevat aivan toisenlaisesta yhteiskunnallisesta systeemistä ja kulttuurista.

Odotuksena oli, että ryhmähaastattelu olisi käyty läpi ennemmin keskustellen kuin vain vastauksia antaen. Nuoret aivan selvästi hämmentyivät, kun haastattelukysymysten kohdalla ei edettykään kronologisessa järjestyksessä, vaan kysymysten välillä tapahtui hyppelyä. Yksi nuorista oli valmistautunut haastatteluun kirjoittamalla runsaasti muistiinpanoja, myös kaksi muuta haastateltavaa oli tehnyt muistiinpanoja, mutta huomattavan paljon vähemmän. Ryhmän nuoret eivät ilmeisestikään odottaneet, että haastattelussa haettiin keskustelua, vaikka asiasta oli puhuttu informaatiotilaisuudessa. Haastattelussa jouduttiin tietynlaiseen ohjaus- ja joh-

dattelutilanteeseen, koska odotettua keskustelua ei syntynyt. Tämä voi vaikuttaa teemojen syntyyn. Toisaalta jo osa haastattelukysymyksistä oli johdattelevia, eli kahteen kysymykseen oli annettu eri vaihtoehtoja mietittäväksi. Tällä haettiin helpotusta kysymysten ymmärtämiseen.

Voi myös miettiä, kuinka paljon tulkin läsnäolo vaikutti haastattelunkulkuun ja vastauksiin. Tiedettiin, että aika oli rajallinen, vaikka olikin sovittu, että haastattelua voidaan jatkaa myöhempänä ajankohtana. Tulkki oli katsottu olevan tarpeellinen, johtuen englanninaksentista, joka jokaisella haastateltavalla nuorella on puheessaan. Saivatko haastateltavat kuitenkin sanottua kaiken, mitä olisivat halunneet, kun he tiesivät joutuvansa välittämään viestinsä tulkin välityksellä.

Kaiken kaikkiaan voisi kuvailla, että haastatellut nuoret olivat enemmän positiivisella kuin negatiivisella mielellä mukana sovelletun BIKVA- mallin asiakasosiossa. Vaikutti siltä, että nämä kolme nuorta pitivät tärkeänä sitä, että he pääsivät mukaan kehittämään uutta välinettä asiakastyöhön. Jäi tuntuma, että nämä nuoret olivat jopa hämmästyneitä siitä, että heitä pyydettiin mukaan hankkeen toteuttamiseen. Mikä tärkeintä, nuoret saivat äänensä kuuluville.

3.6 Kenttätyöntekijöiden kommenttien analysointi

Kumpikaan kommentoineesta kenttätyöntekijästä ei katsonut tarpeelliseksi lisätä uutta tematiikkaa nuorten esiin nostamien teemojen: terveyden, koulutuksen, turvapaikanhakuprosessin, oikeuksien, urheilun ja liikunnan ja rasismien lisäksi cd-romppua ajatellen. He käsittelivät samoja asioita kuin nuoret, ainoastaan kohta "Suomi" jäi kenttätyöntekijöiltä kokonaan huomioimatta, vaikka nuoret tätäkin sivusivat haastattelussa. Tämä voi johtua siitä, että kenttätyöntekijät pitivät muita teemoja merkityksellisimpinä nuorille. Ehkä esimerkiksi turvapaikkaprosessi tai oikeudet puhututtavat nuoria enemmän arjen työssä kuin Suomeen maana tai kansallisuutena liittyvät asiat.

Molemmilla kenttätyöntekijöillä on vankka kokemus Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköissä työskentelystä. Tästä syystä voitaneen olettaa, että he osaavat ammattilaisina suunnata katseensa juuri sellaiseen tietoon, joka hyödyttää nuoria turvapaikanhakijoita parhaiten. On mahdollista, että kenttätyöntekijät olisivat tuoneet myös uusia näkemyksiä cd-romppuun, jos heille olisi annettu pohjustusta tematiikalle. Kun nuorille havainnollistettiin haastattelukysymyksiä vaihtoehdoin, tätä ei tapahtunut kenttätyöntekijöiden kohdalla johtuen siitä, että kysymyksessä on nimenomaan BIKVA- mallin sovellus. Lähtökohtana varsinaisessa BIKVA- mallissa

on, että haastattelu ei perustu avoimiin kysymyksiin, vaan haastatteluohjeeseen, joka on laadittu asiakashaastattelujen perusteella. Asiakkaiden palaute esitetään kenttätyöntekijöille, jotka pohtivat asiakkaiden palautetta. (Krogstrup 2004, 21.)

4 SISU -SISEMMÄLLE SUOMALAISUUTEEN - CD-ROMPPU

Cd-rompun työstäminen alkoi jo siinä vaiheessa, kun asiakkaiden ryhmähaastattelu oli suoritettu. Nuorten esittämät teemat toimivat hyvänä suunnannäyttäjänä sille, millaista tietoa cd-romppuun sisällytettäisiin. Koska oli olemassa selvä suunnitelma Internet-linkkien käyttämisestä tiedon antajana, tuli haastattelun avulla saatujen aihealueiden pohjalta lähteä etsimään sopivia sivustoja kutakin teemaa varten. Lähteiden valintakriteereiksi nousi selkeästi kaksi asiaa: niiden tulisi olla mahdollisimman valideja ja monikielisesti infoa antavia. Esimerkiksi Migrin eli maahanmuuttoviraston, Sisäasianministeriön, Pakolaisneuvonnan ja Infopankin Internet- sivustoilta löytyy monipuolista tietoa turvapaikanhakijoidenkin elämään liittyen. Infopankissa kielivalikoima on kauttaaltaan laaja, Maahanmuuttoviraston sivustolla nimenomaan turvapaikanhakua koskevaa materiaalia on saatavilla useilla eri kielillä. Pakolaisneuvonnan ja Sisäasiainministeriön Internet-sivujen kielivaihtoehdot ovat suomi, ruotsi ja englanti.

Mitä enemmän Internet-sivuihin alkoi perehtyä, sitä haasteellisemmalta alkoi tuntua alaikäiselle turvapaikanhakijalle kohdennetun tiedon löytäminen. Sonja Dahlgrén (2010) toteaa, että suuri osa maahanmuuttajille suunnatusta tiedosta Internetissä on vaikeasti löydettävissä ja kieliasultaan usein vaikeasti ymmärrettävää hallinnollista asiakieltä. Dahlgrén näkee, että maahanmuuttajien kielitaito ja yhteiskunnan tapojen tuntemus eivät välttämättä riitä siihen, että he voisivat hyödyntää sivuilta saatavia tietoja. Tämä oli myös johtopäätös cd-romppuun etsittävän tiedon kohdalla: tietoa on runsain mitoin, mutta se on esitetty turhan vaikeaselkoisesti nuorta turvapaikanhakijaa ajatellen.

Oikean tiedon löytäminen cd-romppua ja nimenomaan opinnäytetyön kohderyhmää ajatellen vaati runsaasti aikaa ja perusteellista perehtymistä kulloiseenkin aiheeseen. Täytyi koko ajan pitää mielessä kohderyhmän puutteellinen suomenkielentaito, kulttuuritaustat ja ikään liittyvät kysymykset. Lähtökohtana oli löytää mahdollisimman monikielisesti infoa-antavia Internet-sivustoja, jotta nuoret saisivat kattavan kuvan kulloisestakin aihealueesta. Oli kuitenkin hyväksyttävä, että kaikkien teemojen osalta ei ollut tarjolla kuin suomenkielisiä sivustoja.

Kun aiheet oli otsikoitu ja sisältö kartoitettu cd-romppua varten, vietiin kerätty materiaali katsottavaksi sosiaalityöntekijälle, joka työskentelee alaikäisten turvapaikanhakijoiden kanssa. Sosiaalityöntekijältä haluttiin varmistaa, että omin sanoin kuvatut johdattelut kuhunkin aiheeseen olisivat oikealla tavalla esitetty. Sosiaalityöntekijä antoi muutamia täydennysehdotuksia liittyen nimenomaan siihen, millaisella aikajanalla turvapaikanhakijanuoret ovat oikeutettuja pääsemään eri palveluiden

piiriin. Myös erittely toimeentulotuen koostumuksesta oli sosiaalityöntekijän mukaan tärkeä nostaa esille. Kaikenkaikkiaan sosiaalityöntekijä piti kuitenkin cd-rompun sisältöä hyvin suunniteltuna ja pääteemojen eli -sivujen järjestystä loogisena.

Alkuperäisen suunnitelman mukaan oli tarkoitus saada myös englanninkielinen versio sivujen johdatteluosioista, mutta työn edetessä tästä ajatuksesta luovuttiin. Syynä tälle oli se, että versio olisi ollut vaikea toteuttaa teknisesti toisella kielellä, cd-romppu ei olisi ollut enää niin selkeä ja toimiva. Keskustellessamme vastaanotokeskuksen johtajan kanssa asiasta, hän ei pitänyt ongelmana sitä, että johdattelet esitetään pelkästään suomenkielellä. Hänen mukaansa nuorilla on valmius oppia suomenkieli yleensä hyvinkin nopeasti ja toisaalta, kaikki eivät edes hallitse englanninkieltä. Lisäksi johtaja piti mahdollisena sitä, että cd-romppua tullaan jatkokehittelemään laajentamalla kielivalikoimaa.

Cd-rompun tarkoituksena on olemassa olevan tiedon löytyminen yhdestä paketista, siksi siitä haluttiin löytyvän mahdollisimman paljon sellaista materiaalia, minkä koettiin liittyvän nuoriin turvapaikanhakijoihin. Vaikka nuoret eivät haastattelussa ottaneet esille kaikkia teemoja, joihin oli eri vaihtoehtoin johdateltu, katsottiin kuitenkin hyväksi sisällyttää näitä teemoja cd-romppuun. Cd-rompun sisältökuvaus on esitetty taulukossa 1.

ETUSIVU	SOSIAALIPALVELUT
VASTAANOTTOKESKUS	Sosiaalityöntekijä
Henkilökunta	Edustaja
RYHMIS	Toimeentulotuki
Alkuinfo	TERVEYS
Järjestyssäännöt	Perusterveydenhuolto
TUKARI	Tunteet
Alkuinfo	Seksuaalisuus
Järjestyssäännöt	OPISKELU
SUOMI	HARRASTUKSET
Perustietoa	Liikunta
Oulu	Vapaa-aika
Kulttuuri ja tavat	TYÖTOIMINTA
TURVAPAIKKAPROSESSI	TULKKIPALVELUT
Yleistä	OIKEUSAPU
Tietoa eri kielillä	YHDENVERTAISUUS
OHJAUSPALVELUT	Lähteet

Taulukko 1. Cd-rompun sisältö

Etusivu (Liite 6) johdattaa sisälle cd-rompun maailmaan eli cd-rompun käyttäjä toivotetaan tervetulleeksi tutustumaan sen sisältöön. Tässä kohtaa käytetään, Internetin web-sivujen tavoin, termejä pääsivu, alasivu ja sivu. Myös termillä ”kohta”

tarkoitetaan samaa asiaa. Pääsivuja cd-rompulla on neljätoista ja joidenkin pääsivujen alla on alasivuja, jotka liittyvät pääsivujen teemoihin. Esimerkiksi kohta "terveys" on haluttu jakaa kolmeen osaan; perusterveydenhuoltoon, tunteisiin ja seksuaalisuuteen. Perusterveydenhuollosta löytyy tietoa sairaanhoitajan, lääkärin ja hammashoidon palveluista. Alun perin cd-romppuun suunniteltu "minä itse"- kohta, josta on mainittu liitteenä olevissa lomakkeissa, sisältyy alasivuun "tunteet". Tällä alasivulla kerrotaan, millaiset tunnetilat ja oireet ovat mahdollisia, kun elää epävarmuuden tilassa turvapaikanhakijana. Sivulla olevista Internet-linkeistä löytyy lisätietoa aiheesta, mutta myös nuoruusikään liittyvistä kysymyksistä. Tälle alasivulle on haluttu myös liittää linkki, joka antaa tietoa tupakasta ja alkoholista.

"Seksuaalisuus"-alasivulta löytyvän tiedon nähdään liittyvän olennaisesti nuorten elämään jo yleisesti nuoruusikää mietittäessä. Nuorissa heräävää seksuaalisuutta käsitellään eri tavoin eri maissa ja kulttuureissa. Myös Suomessa suhtautuminen seksiin ja seksuaalisuuteen voi olla hyvin moninaista. On kuitenkin tärkeitä, että jokainen saa tietoa seksuaalisuudesta kulttuuritaustoista ja henkilökohtaisista ominaisuuksista riippumatta. (Väestöliitto 2010.)

Koska cd-rompun käyttäjinä on molempien alaikäisyksiköiden asiakkaita ja työntekijöitä, löytyy siitä erikseen sivut "ryhmis" ja "tukari". Rompulla on käytetty edellisiä lyhenteitä sen vuoksi, että ryhmäkotia kutsutaan arkikielessä ryhmikseksi ja tukiasumisyksikköä tukariksi. Molempien sivujen alasivuina on "Alkuinfo" ja "Järjestyssäännöt", joita voidaan hyödyntää paitsi työntekijän pitämässä alkuinfossa, mutta nuoret voivat myös itse käydä lävitse niiden sisältöä omatoimisesti myöhemmässäkin vaiheessa.

Nuoret pitivät urheilua ja liikuntaa tärkeinä teemoina cd-romppua ajatellen. Urheilu ja liikunta on liitetty rompulla pääsivun "harrastukset" alle, josta löytyy myös alasiivu "vapaa-aika". Tällä on haluttu laajentaa nuorten tietämystä siitä, mitä he voivat tehdä liikunta-harrastusten lisäksi vapaa-aikanaan. Toinen kommentoineista työntekijöistä näki, että nuoret jaksavat paremmin, kun heillä on muutakin sisältöä elämässään kuin turvapaikkapäätöksen odottaminen. "Vapaa-aika"-kohdassa on tuotu esille tietoa kirjastopalvelusta, kohtaamispaikoista Oulussa ja yleensä ottaen harrastustoiminnasta.

Haastattelussa sivuttiin rasismia, joka on muotoutunut cd-rompulla sivuksi "yhdenvertaisuus". On tärkeä korostaa sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia keskenään. Uskonto, kieli, ihonväri jne. eivät saa vaikuttaa millään tavalla kohteluun. Tämä tuodaan esille myös sivulla "vastaanottokeskus", jossa on kerrottu muun muassa vastaanottotoiminnan arvoista. Edellinen liittyy niin ikään turvapaikkaproses-

siin; jokainen turvapaikanhakija on samalla viivalla toisiinsa nähden ja kohtelun täytyy olla tasapuolista. Kukaan henkilökunnasta ei voi vaikuttaa päätöksiin. Näitä seikkoja sivutaan myös sivulla "turvapaikkaprosessi". Kyseiseltä sivulta löytyy myös linkkejä, joista saa kattavasti lisätietoa turvapaikkaprosessista eri kielillä ja prosessin etenemisestä kaavioina.

Nuoret kokivat haastattelussa, että he eivät tunteneet juurikaan Suomea maana ja suomalaisuutta kulttuurina aloittaessaan elämää turvapaikanhakijoina uudessa ympäristössä. Tästä syystä cd-rompulle on nostettu runsaasti lähteitä, jotka antavat informaatiota Suomesta. Pääsivun "Suomi" alta löytyy alasivuja, joilla kerrotaan niin perusasioista kuin kulttuurista ja tavoistakin Suomessa. On helpompi ymmärtää, kun on tietoa enemmän. Myös Oulusta on annettu tietoa "Suomi"-sivustolla.

"Sosiaalipalvelut" ja "ohjauspalvelut" – sivuilla kuvataan palveluita, jotka kuuluvat nuorten turvapaikanhakijoiden jokapäiväiseen elämään. Sosiaalipalveluiden alta löytyvät alasivut "sosiaalityöntekijä", "edustaja" ja "toimeentulotuki". Toimeentulotuen koostumus on eritelty johdanto-osiossa, kuten sosiaalityöntekijä näki hyväksi. Edustajuudesta saa lisätietoa linkeistä, joissa on useita eri kielivaihtoehtoja.

Opiskeluun liittyvät asiat kiinnostavat nuoria, kuten haastattelussa tuli ilmi. Cd-rompulla on kerrottu rehellisesti sellaisista opiskelumahdollisuuksista, mihin turvapaikanhakija on oikeutettu. "Opiskelu"-sivulta löytyy lisäksi linkkejä, joissa on tietoa muun muassa yleisestä koulujärjestelmästä Suomessa.

"Oikeusapu" ja "tulkkipalvelut" pitävät sisällään lyhyet kuvaukset, mitä nämä palvelut tarkoittavat ja mistä niistä saa lisätietoa. Turvapaikanhakijoiden velvollisuudesta osallistua työtoimintaan kerrotaan puolestaan sivulla "työtoiminta". Tulkkipalveluiden kohdalla on haluttu korostaa, että turvapaikanhakijat voivat pyytää ohjaajilta tulkattua keskusteluaikaa sen lisäksi, että he ovat oikeutettuja puhumaan omalla äidinkielellään virallisissa yhteyksissä.

Cd-rompusta on haluttu mahdollisimman selkeä paitsi kielellisesti, myös visuaalisesti. Suomenkieliset osiot on pyritty toteuttamaan lyhyillä lauseilla ja mahdollisimman ymmärrettävillä sanoilla. Cd-rompun tunnukseksi on valittu kaksi eriväristä kättä, jotka ovat juuri koskettamassa toisiaan. Tämä symbolisoi tervetulo-kutsua sisemmälle suomalaisuuteen. Käsi-tunnus kulkee sivulta sivulle ylätunnisteena, kuten myös logo, jossa tulee esille cd-rompun nimi SiSu-Sisemmälle Suomalaisuuteen. Samainen käsi-tunnus on painettu myös cd-levyyn ja cd-levyn kotelon kanteen. Visuaalinen suunnittelu, sisällön tavoin, on toteutettu itse. Levy ja kansi on painatettu kopiointiliikkeessä.

Eri aihealueita cd-rompun sivuilla on haluttu myös avata mahdollisimman kuvaavalla ja yksinkertaisella kuvalla. Päävärit cd-rompulla ovat sininen, harmaa ja valkoinen. Tekstit ovat puolestaan mustat. Teksteihin on lisätty hyperlinkkejä, joista pääsee suoraan tarkastelemaan kyseistä asiaa. Näin on esimerkiksi "Oulu"-kohdassa, jossa on "hyperlinkitetty" bussien numerot bussiaikatauluun, josta saa tiedon, millä busseilla pääsee liikkumaan Heikinharjusta kaupungin keskustaan.

Cd-romppu on toteutettu kaiken kaikkiaan oikeus-näkökulmasta eli siitä ei löydy erikseen kohtaa "oikeudet", vaikka haastattelussa nuoret korostivat juuri kyseistä osa-aluetta. Työstämisen edetessä kasvoi ymmärrys siitä, että kaikki teemat, jotka cd-romppuun haluttiin nostaa, liittyvät tavalla tai toisella jo itsessään oikeuksiin. Turvapaikanhakijoilla on oikeus tiettyihin palveluihin, mutta heillä on myös velvollisuudet palveluiden saamiseksi. Oikeuksiin liittyy myös se, että turvapaikanhakijoille kerrotaan rehellisesti se, mitä he oikeasti voivat saada, mitä eivät. Lisäksi oikeuksiin voi nähdä kuuluvan sen, että nuoret saavat yleensä ottaen kaikenlaista sellaista tietoa, mikä ei liity pelkästään turvapaikanhakija-näkökulmaan, vaan ennen kaikkea myös nuoruusikä elävän ihmisen normaaliin elämään. Elämä on muutakin kuin odottamista - tarvitaan virikkeitä ja toimintaa, jotta jaksaa odottaa.

5 TUOTOKSEN ARVIOINTI

Cd-romppua esitettiin sekä muutaman asiakkaan että työntekijän toimesta monissa alaikäisyksiköissä Oulun vastaanottokeskuksessa. Asiakkaiden joukossa oli myös kaksi ryhmähaastattelussa mukana ollut nuorta. Esitetaukseen haluttiin mukaan nämä nuoret sen vuoksi, että he ovat olleet oleellisesti vaikuttamassa cd-rompun sisällön muodostumiseen. Haastatellut nuoret olivat innostuneita näkemään valmiin tuotoksen.

Palautte rompun sisällöstä ja visuaalisesta toteutuksesta oli kaikilta osin positiivista. Toinen haastatelluista nuorista alkoi oma-aloitteisesti tutustua eri sivustoihin ja niihin liittyviin linkkeihin. Hän oli selvästikin kiinnostunut asiasta ja esittikin näkemyksensä siitä, että olisi hyvä, että Heikinharjulla olisi omat web-sivut, jonne opinnäytetyönä tehdyn materiaalin voisi sisällyttää.

Ohjaajina työskentelevät työntekijät näkivät, että cd-romppua olisi hyvä hyödyntää uudelle asiakkaalle pidettävässä alkuinfossa, aivan kuten oli mietittykin jo opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa. Ohjaajat, vastaanottokeskuksen johtajan tavoin, eivät pitäneet ongelmana sitä, että pääsivujen johdattelu kuhunkin aiheeseen on esitetty pelkästään suomenkielellä. Internet-linkkien kautta kun pääsee tarkastelemaan aiheita pääsääntöisesti lisäksi ainakin englanninkielellä.

Tekniseltä toteutukseltaan cd-romppu ei täysin vastaa sitä, mitä oli ajateltu. Alkuperäinen tarkoitus oli, että alisivut eivät tulisi kiinteästi näkyviksi, vaan vedettäviksi "laatikoiksi". Lisäksi Internet-selainten kanssa oli pieniä ongelmia. Cd-rompun asetukset eivät ole täysin kohdillaan, kun sen avaa Internet Explorer-selaimella. Mutta se toimii kuitenkin sillä. Mozilla Firefox-selaimella cd-romppu toimii hyvin. Toisaalta mietittäessä sitä teknistä kykyä ja osaamista, mitä on olemassa, tuotos on hyvinkin onnistunut kaikinensa ja toimiva sellaisenaan. Sisällöltään romppu on selkeä ja monipuolinen ja sen saa avattua yleisimmillä selaimilla.

Hankesopimukseen (Liite 5) kirjattiin, että cd-rompun tekijänoikeudet luovutetaan Oulun vastaanottokeskukselle. Tekijä voi luovuttaa tekijänoikeutensa jollekin muulle, yksityishenkilölle, yhteisölle, yhdistykselle, viranomaiselle tai jollekin muulle julkisoikeudelliselle yhteisölle. Tekijänoikeuden luovutus vaatii aina kirjallisen sopimuksen, josta on hyvä tehdä kaikille sopimusosapuolille oma kappaleensa. (Jukkara & Poutala 1999, 30–33.)

Cd-rompun materiaali on tallennettu sellaiseen muotoon, jota on helppo muokata mahdollista jatkokehittämistä ajatellen. Jatkokehittämisen voisi nähdä liittyvän vas-

taanottokeskuksen johtajan näkemyksen mukaan juuri kielivalikoiman laajentamiseen, jolloin materiaaliin voisi perehtyä omalla äidinkielellään. Osa cd-romppuun liitetyistä Internet- linkeistähän onkin toteutettu jo useilla eri kielillä. Yhtä hyvin cd-rompun käyttäjäkuntaa voi nähdä laajentavan, mietittäessä kehittämisideoita. Vastaavanlaisen tuotoksen voisi toteuttaa myös vastaanottokeskuksen aikuisosastojen asiakkaille. Niin asiakkaat kuin aikuisosastojen työntekijätkin saisivat tällä tavalla uuden välineen vastaanottoimintaan. Cd-romppua voi myös hyödyntää, kun web-sivujen toteutus tulee ajankohtaiseksi Oulun vastaanottokeskuksessa. Materiaalin voi liittää osaksi kotisivujen tietotarjontaa.

Dahlgrénin (2010) mukaan olisi toivottavaa, että maahanmuuttajille tehtäisiin oppaat, joissa heidät huomioitaisiin omana kohderyhmänään. Oppaat liittyisivät suomalaiseen yhteiskuntaan ja elämään, tieto löytyisi koottuna ja helposti ymmärrettävänä. Voi nähdä, että cd-romppu ”SiSu – Sisemmälle Suomalaisuuteen” on askel tällaista kohti turvapaikanhakija-perspektiivistä. Tällä tavalla voidaan helpottaa matkaa suomalaisuuteen.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön ideointi on alkanut ajatuksentasolla jo vuosi sitten syksyllä työharjoittelujaksolla. Tuolloin Oulun vastaanottokeskuksen tukiasumisyksikössä ohjaajina työskennelleet henkilöt toivat esille idean nuorille turvapaikanhakijoille suunnatusta oppaasta. Konkreettinen tekeminen alkoi kuitenkin vasta kesällä 2010. Vaikka aikaa varsinaiselle tekemiselle on ollut suhteellisen vähän, on opinnäytetyötä tehty sitäkin tiiviimmin. Työn tekeminen parityönä on ollut antoisaa ja rikastuttavaa. Kun toinen on kokenut epätoivon hetkiä, toinen on löytänyt positiivisuuden ja näin on taas löydetty intoa opinnäytetyön tekemiselle. Molemmat ovat sitoutuneet yhtä tiiviisti opinnäytetyöhön, kumpikin omaa samanlaisen työskentelymotivaation. Yhteistä aikaa on pystytty järjestämään kolmivuorotyön ja opintovapaan yhdistelmällä sekä oman vapaa-ajan kustannuksella. Opinnäytetyö on valmistunut todella hyvässä yhteishengessä, matkan varrelle on mahtunut myös paljon naurua.

Kirjallisen eli teoriaosuuden tekeminen ja cd-rompun työstäminen rintarinnan on ollut haastavaa, mutta mielenkiintoista. Rompun työstäminen on vaatinut paljon aikaa ja erilaisia kokeiluversioita, mutta, mikä parasta, se on toteutettu täysin itse niin visuaalisesti kuin sisällöllisestikin. Opinnäytetyön alkuperäinen nimi SiSu - Sisälle Suomalaisuuteen muuntautui matkan varrella nimeksi SiSu - Sisemmälle Suomalaisuuteen, koska ymmärrettiin, että maahamme saapuneiden ei voida edes olettaa pääsevän, eikä heidän tarvitsekaan päästä täysin suomalaisuuteen sisälle. Jokaisella on omat juuret, jotka kulkevat mukana, vaikka elinympäristö muuttuukin. On hyvä helpottaa uuteen elämään sopeutumista eri keinoin, mutta kenenkään ei tarvitse muuttaa elämänsä toiseksi, tässä tapauksessa täysin suomalaiseksi. Sopeutunut maahanmuuttaja elää ”maassa maan tavalla”, silti pitäen omista juuristaan kiinni (Ihalainen & Kettunen 2006, 93).

Oli mukava huomata, kuinka positiivisesti vastaanottokeskus työyhteisönä otti kaiken kaikkiaan vastaan idean cd-rompusta ja sen merkityksestä ennenkaikkea nuorille, mutta myös työntekijöille. Tarkoituksena oli saada aikaan koottu tietopaketti, joka auttaisi nuorta turvapaikanhakijaa löytämään etsimänsä ja sopeutumaan keskelle vieraita ihmisiä ja uutta kulttuuria. Tässä pyrkimyksessä myös onnistuttiin. Sekä nuoret itse että työntekijät olivat tyytyväisiä lopputulokseen.

Tässä työssä on ollut metodina sovellus BIKVA- mallista, joka osoittautui erittäin toimivaksi tämänkaltaisessa prosessissa eli tehtäessä pohjatyötä tuotosta varten. Prosessi aikaan sai mielenkiinnon heräämisen varsinaista BIKVA- mallia kohtaan. Olisi mielenkiintoista lähteä toteuttamaan sitä turvapaikanhakuprosessiin ja sen laatuun liittyen, jolloin mukana olisi myös vastaanottokeskustoiminnan taustalla

toimiva organisaatio. Monitasoisessa BIKVA- mallissa arviointi lähtisi asiakastasolta ja päättyisi aina johtajistoon asti, tässä tapauksessa jopa poliittisille päättäjille.

BIKVA- arviointimallia on käytetty aiemmin Oulun vastaanottokeskuksessa Hannele Huttu-Hiltusen (2007) toimesta. Huttu-Hiltunen on halunnut työnsä kautta paitsi herättää keskustelua B- lupalaisten (tilapäisen B-oleskeluluvan saaneet) huonosta asemasta ja vaikuttaa poliittisiin päätöksentekijöihin, mutta myös kehittää Oulun vastaanottokeskuksen toimintaa kysymyksistä, jotka haastatellut B- lupalaiset ovat nostaneet esille.

Oli hyvä, että toisella oli kokemusta työskentelystä turvapaikanhakijoiden kanssa, sillä se helpotti pääsemistä sisälle aiheeseen. Kokemuksen kautta syntynyt käsitys turvapaikanhakijoiden arjesta, auttoi löytämään oikeita suuntia cd-rompun sisältöön. Oppimiskokemuksena opinnäytetyöprosessi on ollut todella hyvä, sillä molemmat ovat saaneet paljon uutta ajateltavaa. Niin teoria, cd-rompun tekninen toteutus kuin sisällöllinen osuuskin ovat kaikki olleet omalta osaltaan omia näkemyksiä avartavia. Siinä, kun turvapaikanhakijoita pyritään saamaan sisemmälle suomalaisuuteen cd-rompun avulla, perehtyminen turvapaikanhakijoiden elämään, on auttanut pääsemään sisemmälle heidän maailmaansa.

Nuoruusikää elävä on tiettyjen kehityshaasteiden edessä, oli elinympäristö mikä tahansa. Nämä kehityshaasteet liittyvät emotionaalisen itsenäisyyden saavuttamiseen, avioliittoon, perhe-elämään ja työelämään valmistautumiseen. Nuori etsii tässä elämänvaiheessa elämälleen merkitystä ja paikkaansa maailmassa sekä miettii ratkaisuja, joilla voi olla vaikutuksia koko hänen loppuelämäänsä. Entistä tietoisempien kehitystavoitteiden luominen elämää varten kuuluu nuoruusikään. Kulttuurilla ja ympäristöllä on merkityksensä kehityshaasteiden muokkautumisessa. (Kronqvist & Pulkkinen 2007, 175–176.)

Nuoret, jotka ovat joutuneet lähtemään vaikeista olosuhteista omasta kotimaastaan, elävät periaatteessa samojen kysymysten äärellä kuin suomalaiset ikätoverinsa. He miettivät esimerkiksi nuoruusikään kuuluvien kehityshaasteiden mukaisesti opiskeluun liittyviä asioita, kuten haastattelussa tuli ilmi. Samaan aikaan nämä nuoret kuitenkin joutuvat kantamaan mukanaan menneisyyden taakkaa ja elämään epävarmuudessa. Silloin, kun elämässä on paljon mukana epävarmuustekijöitä, on tärkeää pystyä elämään ”tässä ja nyt”. Elämän pitää tuntua merkitykselliseltä ja siitä pitää pystyä löytämään mielekkyyttä.

Opinnäytetyön ohjaajilta saama tuki on ollut tarpeita vastaavaa ja palaute on ollut rakentavaa. Palautteenanto on tapahtunut myös hyvin nopeasti, mikä on mahdollis-

tanut työn viemistä sujuvasti eteenpäin. Samaan aikaan, kun työ on lähetetty sähköpostitse ohjaaville opettajille väliarviointia varten, se on lähetetty myös opponijille luettavaksi. Ohjaajat uskoivat opinnäytetyön valmistumiseen jouluksi, vaikka sitä itse epäroitiinkin elokuussa, jolloin ensimmäistä kertaa tavattiin ohjauksen merkeissä. Ohjaajat kuitenkin näkivät, että prosessiasetelma oli lähtökohdiltaan hyvä, joten sen toteutuminen aikataulullisesti oli mahdollista.

Vastaanottokeskuksen henkilöstökokous, joka pidetään 1.12.2010 voi nähdä päätävän lopullisesti opinnäytetyöprosessin. Tuolloin henkilöstölle tullaan esittelemään cd-rompun sisältö ja sen käyttömahdollisuudet. Vastaanottokeskuksen johtaja näki, että on tärkeä esitellä cd-romppu, jotta sen olemassaolosta tiedettäisiin ja sitä osattaisiin myös hyödyntää arjen työssä.

Asiakaslähtöisyyttä on, että saa äänensä kuuluviin. Kun saa äänensä kuuluviin, voi vaikuttaa. Cd-romppu SiSu-Sisemmälle Suomalaisuuteen on tehty nimenomaan ”nuoren äänellä”, nuorta kuullen. Ei voida olettaa, että romppu on ratkaisu sopeutumiseen, mutta se on avartava apuväline siinä. Tarvitaan ihmistä, joka auttaa löytämään paikkansa ennestään tuntemattomassa ympäristössä, mutta tarvitaan myös oikeanlaista tietoa. Kun on tietoa, on myös mahdollisuuksia – matka kohti suomalaisuudessa elämistä alkakoot.

LÄHTEET

Autio, Tiina & Mäkelä, Matti & Pennanen, Eija & Välikangas, Marjut 2006.

Omaishoitaja asiantuntijana. Bikva- mallin käyttö omaishoidon arvioinnin ja kehittämisen välineenä. Omaishoitajat ja Läheiset - Liiton julkaisuja 2/2006. Luettu 16.10.2010.

<http://groups.stakes.fi/NR/rdonlyres/EE444E07-AF63-47C0-A130-4E508FFAFED1/0/20060515BIKVAraportti.pdf>

Dahlgrén, Sonja 2010. Maahanmuuttajille suunnatun neuvontamateriaalin sisältökartoitus. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia, Helsingin yliopisto. Luettu 27.10.2010.

[https://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/alpo/home.nsf/files/ALPO%20sis%C3%A4lt%C3%B6kartoitus_23%206/\\$file/ALPO%20sis%C3%A4lt%C3%B6kartoitus_23%206%20.pdf](https://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/alpo/home.nsf/files/ALPO%20sis%C3%A4lt%C3%B6kartoitus_23%206/$file/ALPO%20sis%C3%A4lt%C3%B6kartoitus_23%206%20.pdf)

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2000. Tutki ja kirjoita. 6., painos. Tummavuoren kirjapaino Oy, Vantaa.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Kariston kirjapaino Oy, Hämeenlinna.

Hirsikoski, Riitta 2006. Tartu arviointiin. Asiakaslähtöinen Bikva- mallin toteutus. Painatuskeskus, Vaasan kaupunki.

Huttu-Hiltunen, Hannele 2007. B- lupalaisten asema ja ääni kuuluviin BIKVA- arvioinnilla. Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö, ylempi AMK.

Högnabba, Stina 2008. Muuttaako asiakkaan puhe työkäytäntöjä. Tutkimus BIKVA- arviointimenetelmän vaikutuksista. Valopaino Oy, Helsinki. Luettu 13.10.2010.

<http://www.stakes.fi/verkkajulkaisut/raportit/R34-2008-VERKKO.pdf>

Ihalainen, Jarmo & Kettunen, Terttu 2006. Turvaverkko vai trampoliini. Sosiaaliturvan mahdollisuudet. WSOY Oppimateriaalit Oy, Helsinki.

Jukkara, Juha & Poutala, Markku 1999. Tekijänoikeudet opetustyössä. Oy Edita Ab, Helsinki.

Kantomaa, Marko & Lintunen, Taru 2008. Henkinen hyvinvointi ja oppiminen. Nuori Suomi. Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7-18-vuotiaille.

Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Reprotalo Lauttasaari Oy.

Luettu 14.10.2010.

http://www.ktl.fi/attachments/liikunta/nuori_suomi_liikuntasuosituksset_7_18v.pdf

Krogstrup, Hanne Kathrine Arviointiraportteja 1/2004. Hyvät käytännöt – menetelmäkäsikirja. Stakes, Helsinki.

Luettu 23.9.2010.

<http://www.sosiaaliportti.fi/File/8579b014-b4a9-4ddd-8f14-1a40136f2b2f/bikva.pdf>

Kronqvist, Eeva-Liisa & Pulkkinen, Marja-Leena 2007. Kehityopsykologia. Matkalla muutokseen. WSOY Oppimateriaalit Oy, Helsinki.

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 1999. 9.4.1999/493.

Pirinen, Ilkka 2008. Turvapaikanhakijoiden terveydentila. Tutkimus Tampereen kaupungin ulkomaalaistoimiston terveydenhuoltoyksikössä. Tampereen yliopisto. Akateeminen väitöskirja.

Luettu 13.10.2010.

<http://acta.uta.fi/pdf/978-951-44-7209-1.pdf>

Räty, Minttu 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tammer-Paino Oy, Tampere.

Sourander, Andre 2007. Turvapaikkaa hakevien pakolaislasten ja -nuorten mielenterveys. Duodecim 123 (4), 479–485.

Luettu 13.10.2010.

<http://www.terveysportti.fi/xmedia/duo/duo96302.pdf>

Sulkunen, Pekka 1992. Ryhmähaastattelujen analyysi. Teoksessa Mäkelä, Klaus (toim.). Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Priima-Offset Ky, Helsinki. 264-285.

Väestöliitto 2010. Monikulttuurisuus ja seksuaalikasvatus.

Luettu 5.11.2010.

http://www.vaestoliitto.fi/ammattilaiset/seksuaaliterveys/tietoa_seksuaaliterveydesta/tietopankki/seksuaalikasvatus/monikulttuurisuus/

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö 2006. Psykosomaattinen oireilu. Potilasopas.
2., korjattu painos. Kirjapaino Uusi Aura Oy.

LIITTEET

Liite 1 Tutkimuslupa

Liite 2 Suostumus edustajalta

Liite 3 Haastattelusuostumus nuorelta

Liite 4 Kysymykset ryhmähaastatteluun

Liite 5 Hankesopimus

Liite 6 Cd-rompun etusivu

TUTKIMUSLUPA

Annan luvan sosionomi-opiskelijoiden Ulla Lassilan ja Vuokko Kurtin opinnäytetyön

SiSu - Sisälle suomalaisuuteen,

Selkokielen opas suomalaisesta yhteiskunnasta, kulttuurista ja elämästä Suomessa Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköiden, Ryhmäkodin ja Tukiasumisyksikön, asukkaille.

ja siihen liittyvien haastattelujen tekemiselle.

Oulu 16.6.2010

Paikka ja aika

Sirpa Kangas
SIRPA KANGAS

Allekirjoitus ja nimen selvennys

SiSu- Sisälle Suomalaisuuteen opinnäytetyö

- LUPA KESKUSTELUUN/HAASTATTELUUN OSALLISTUMISEKSI

Olemme sosionomi-opiskelijoita Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulussa ja olemme tekemässä opintoihimme liittyvää opinnäytetyötä, SiSu- Sisälle Suomalaisuuteen, Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköissä asuville turvapaikanhakijoille. Käymme ryhmähaastattelujen/keskustelujen kautta läpi sellaisia asioita, jotka liittyvät turvapaikkahakijanuoren elämään Suomeen tullessa. Näiden haastattelujen/keskustelujen pohjalta kokoamme cd-rompun, joka sisältää tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kulttuurista ja elämästä. Lisäksi cd-romppu sisältää osion "Minä itse", jossa käsitellään turvapaikkahakijanuoren tunteita. Nauhoitamme ryhmähaastattelut/keskustelut ja käytämme niitä apuna opinnäytetyön raportoinnissa. Raportoimme ryhmähaastattelussa/keskustelussa esiin tulevia asioita siten, että tutkittavien henkilöllisyyttä ei pystytä miltään osin tunnistamaan.

Toivoisimme, että saisimme teiltä luvan edustamanne nuoren ryhmähaastatteluun/keskusteluun osallistumiseksi. Mikäli teillä tulee mieleenne kysymyksiä, vastaamme mielellämme niihin.

Ystävällisin terveisin,

 Ulla Lassila
 Email: ulla.lassila@edu.tokem.fi
 Puh: 040-XXXXXXX

 Vuokko Kurtti
 Email: vuokko.kurtti@edu.tokem.fi
 Puh: 044-XXXXXXX

 Edustamani _____ saa luvan osallistua ryhmähaastatteluun/keskusteluun.

 Paikka ja aika

 Allekirjoitus ja nimen selvennys

Olemme sosionomi-opiskelijoita Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulussa ja olemme tekemässä opintoihimme liittyvää opinnäytetyötä, SiSu- Sisälle Suomalaisuuteen, Oulun vastaanottokeskuksen alaikäisyksiköissä asuville turvapaikanhakijoille. Käymme ryhmähaastattelujen/keskustelujen kautta läpi sellaisia asioita, jotka liittyvät turvapaikkahakijanuoren elämään Suomeen tullessa. Näiden haastattelujen/keskustelujen pohjalta kokoamme cd-rompun, joka sisältää tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta, kulttuurista ja elämästä. Lisäksi cd-romppu sisältää osion "Minä itse", jossa käsitellään turvapaikkahakijanuoren tunteita. Nauhoitamme ryhmähaastattelut/keskustelut ja käytämme niitä apuna opinnäytetyön raportoinnissa. Raportoimme ryhmähaastattelussa/keskustelussa esiin tulevia asioita siten, että tutkittavien henkilöllisyyttä ei pystytä miltään osin tunnistamaan.

Toivoisimme, että olisitte mukana ryhmähaastattelussa/keskustelussa.

Ystävällisin terveisin,

Ulla Lassila
Email: ulla.lassila@edu.tokem.fi

Vuokko Kurtti
Email: vuokko.kurtti@edu.tokem.fi

Haluan osallistua ryhmähaastatteluun/keskusteluun.

Paikka ja aika

Allekirjoitus

KYSYMYKSIÄ KESKUSTELUA VARTEN**1. Mitä tiesit Suomesta tullessasi maahan?**

1. ilmasto
2. yhteiskunnalliset olot
3. työelämä
4. koulutus
5. turvapaikanhakuprosessi
6. ihmissuhteet/perhe-elämä/naisenasema/seksi
7. vapaa-aika

2. Millaista tietoa sait kun tulit Suomeen?

1. ilmasto
2. yhteiskunnalliset olot
3. työelämä
4. koulutus
5. turvapaikanhakuprosessi
6. ihmissuhteet/perhe-elämä/naisenasema/seksi
7. vapaa-aika

3. Millaista tietoa olisit tarvinnut enemmän?**4. Millaiset asiat ovat hämmästyttäneet sinua ja tuntuneet oudoilta?****5. Mitä tietoa cd-rompusta tulisi mielestäsi löytyä?**

HANKESOPIMUS

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman (sosionomi AMK) toimiala ja alla mainittu toimeksiantaja sopivat tällä sopimuksella opiskelijatyönä tehtävän opinnäytetyön tekemisestä alla mainituin ehdoin.

TOIMEKSIANTAJATIEDOT

Toimeksiantajan nimi ja osoite: Oulun vastaanottokeskus
Heikinharjuntie 66, 90630 OULU

Yhdyshenkilö/työelämäohjaaja: Antti Myllykangas

Yhdyshenkilön/työelämäohjaajan yhteystiedot: 071- [REDACTED]

OPPILAITOSTIEDOT

Oppilaitoksen nimi ja osoite: Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan toimipiste
Valtakatu 22
94100 KEMI

Opinnäytetyön tekijät ja yhteystiedot: Ulla Lassila, puh. 040- [REDACTED]
Vuokko Kurtti, puh. 044- [REDACTED]

Opinnäytetyön ohjaavat opettajat ja yhteystiedot: Leena Seppälä, puh. 050 [REDACTED]
Voitto Kuosmanen, puh. 040 [REDACTED]

OPISKELIJATYÖNÄ TEHTÄVÄN OPINNÄYTETYÖN TIEDOT

Opinnäytetyön nimi/aihe: SiSu - Sisemmälle suomalaisuuteen, CD-romppu

Työn aikataulu: Valmistuminen joulukuussa 2010

Opinnäytetyöstä aiheutuvista kustannuksista vastaa: Opiskelijat itse.

Työn tulosten tekijänoikeuksista ja hyödyntämisestä sovitaan seuraavaa:

Tekijänoikeudet luovutetaan Oulun vastaanottokeskukselle.

Tulosten salassapidosta sovitaan seuraavaa: Tulosten salassapidossa noudatetaan tutkimuseettisiä periaatteita. Aineisto ja tulokset eivät joudu ulkopuolisten käsiin.

Työn ohjaajina toimivat: Antti Myllykangas

TOIMEKSIANTAJAN OPINNÄYTETYÖSTÄ MAHDOLLISESTI MAKSAMA KORVAUS

Korvaussumma: -----

Korvauksen saaja: -----

Korvauksen maksun ajankohta: -----

Jos tähän sopimukseen tulee muutoksia, on se jokaisen osapuolen uudelleen hyväksyttävä ja allekirjoitettava.

Tämä sopimus on tehty 4 kappaleena, yksi jokaiselle sopijapuolelle.

Paikka: Kemi

[Signature]
AMK:n edustaja

Ulla Lassila
Opiskelija

Aika: 29.10.2010

[Signature]
Toimeksiantajan edustaja

Vuokko Kurtti
Opiskelija

SIRIA
KANSAKASSA

■	ETUSIVU
■	VASTAANOTTOKESKUS
■	Henkilökunta
■	RYHMIS
■	Alkuinfo
■	Järjestyssäännöt
■	TUKARI
■	Alkuinfo
■	Järjestyssäännöt
■	SUOMI
■	Perustietoa
■	Oulu
■	Kulttuuri ja tavat
■	TURVAPAIKKAPROSESSI
■	Yleistä
■	Tietoa eri kielillä
■	OHJAUSPALVELUT
■	SOSIAALIPALVELUT
■	Sosiaalityöntekijä
■	Edustaja
■	Toimeentulotuki
■	TERVEYS
■	Perusterveydenhuolto
■	Tunteet
■	Seksuaalisuus
■	OPISKELU
■	HARRASTUKSET
■	Liikunta
■	Vapaa-aika
■	TYÖTOIMINTA
■	TULKKIPALVELUT
■	OIKEUSAPU
■	YHDENVERTAISUUS
■	Lähteet

Tervetuloa

SiSu

- Sisemmälle Suomalaisuuteen

cd-rompun pariin!

Tämä cd-romppu sisältää tietoa sinulle, joka asut nyt Oulun vastaanottokeskuksen tukiasumisyksikössä tai ryhmäkodissa. Cd-rompulta löytyy tietoa, joka liittyy elämäsi alaikäisenä turvapaikanhakijana Suomessa. Sivulla on perustietoa eri aihealueista. Sivujen alaosassa on lisäksi linkkejä, joista löydät lisätietoa eri aiheista.